

Π.Μ.Σ. «ΙΣΤΟΡΙΑ, ΚΟΙΝΩΝΙΟΛΟΓΙΑ ΚΑΙ ΦΙΛΟΣΟΦΙΑ ΤΟΥ  
ΔΙΚΑΙΟΥ»



ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ  
Εθνικόν και Καποδιστριακόν  
Πανεπιστήμιον Αθηνών  
— ΙΔΡΥΘΕΝ ΤΟ 1837 —



*ΝΟΜΙΚΗ ΣΧΟΛΗ*

*ΟΔΗΓΟΣ ΣΠΟΥΔΩΝ*

*ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΟΣ ΜΕΤΑΠΤΥΧΙΑΚΩΝ ΣΠΟΥΔΩΝ*

*«ΙΣΤΟΡΙΑ, ΚΟΙΝΩΝΙΟΛΟΓΙΑ ΚΑΙ ΦΙΛΟΣΟΦΙΑ ΤΟΥ  
ΔΙΚΑΙΟΥ»*

*ΑΚΑΔΗΜΑΪΚΟ ΕΤΟΣ 2026- 2027*



**ΣΥΝΤΟΝΙΣΤΙΚΗ ΕΠΙΤΡΟΠΗ**

**Π.Μ.Σ. «Ιστορία, Κοινωνιολογία και Φιλοσοφία του Δικαίου»  
("History, Sociology and Philosophy of Law")**

Διευθυντής: Καθηγητής Φίλιππος Βασιλόγιαννης

Μέλη της Σ.Ε.:

Καθηγητής Βασίλης Βουτσάκης

Καθηγητής Γεώργιος Γιαννόπουλος

Καθηγήτρια Αθηνά Δημοπούλου

Επίκουρος Καθηγητής Δημήτριος Καράμπελας

**ΚΟΣΜΗΤΟΡΑΣ : Καθηγητής Κωνσταντίνος Χριστοδούλου**

**ΑΝΑΠΛΗΡΩΤΗΣ ΚΟΣΜΗΤΟΡΑΣ: Αναπληρωτής Καθηγητής Γεώργιος Κυριακόπουλος**

**ΓΡΑΜΜΑΤΕΑΣ: Ελένη Ε. Κουρέλη**

## ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

|                                                                                |           |
|--------------------------------------------------------------------------------|-----------|
| <b>ΝΟΜΙΚΗ ΣΧΟΛΗ.....</b>                                                       | <b>2</b>  |
| <b>ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΟΣ ΜΕΤΑΠΤΥΧΙΑΚΩΝ ΣΠΟΥΔΩΝ.....</b>                                 | <b>2</b>  |
| <b>«ΙΣΤΟΡΙΑ, ΚΟΙΝΩΝΙΟΛΟΓΙΑ ΚΑΙ ΦΙΛΟΣΟΦΙΑ ΤΟΥ ΔΙΚΑΙΟΥ» .....</b>                | <b>2</b>  |
| <b>ΣΥΝΤΟΝΙΣΤΙΚΗ ΕΠΙΤΡΟΠΗ.....</b>                                              | <b>3</b>  |
| <b>ΠΡΟΛΟΓΟΣ.....</b>                                                           | <b>5</b>  |
| <b>ΑΝΤΙΚΕΙΜΕΝΟ – ΣΚΟΠΟΣ.....</b>                                               | <b>6</b>  |
| <b>ΜΕΤΑΠΤΥΧΙΑΚΟΙ ΤΙΤΛΟΙ .....</b>                                              | <b>6</b>  |
| <b>ΔΟΜΗ ΚΑΙ ΟΡΓΑΝΑ ΤΟΥ Π.Μ.Σ. ....</b>                                         | <b>6</b>  |
| <b>ΠΡΟΣΔΟΚΩΜΕΝΑ ΜΑΘΗΣΙΑΚΑ ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΑ .....</b>                               | <b>7</b>  |
| <b>ΠΡΟΫΠΟΘΕΣΕΙΣ ΚΑΙ ΔΙΑΔΙΚΑΣΙΑ ΕΙΣΑΓΩΓΗΣ.....</b>                              | <b>7</b>  |
| <b>ΔΙΑΡΚΕΙΑ ΣΠΟΥΔΩΝ .....</b>                                                  | <b>8</b>  |
| <b>ΤΕΛΗ ΦΟΙΤΗΣΗΣ.....</b>                                                      | <b>8</b>  |
| <b>ΥΠΟΛΟΓΙΣΜΟΣ ΒΑΘΜΟΥ ΔΙΠΛΩΜΑΤΟΣ.....</b>                                      | <b>8</b>  |
| <b>ΟΡΚΩΜΟΣΙΑ .....</b>                                                         | <b>9</b>  |
| <b>ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΣΠΟΥΔΩΝ –ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΟ ΜΑΘΗΜΑΤΩΝ –ΔΙΔΑΣΚΟΝΤΕΣ.....</b>              | <b>10</b> |
| <b>ΕΙΔΙΚΕΥΣΗ: «ΙΣΤΟΡΙΑ ΤΟΥ ΔΙΚΑΙΟΥ».....</b>                                   | <b>12</b> |
| <b>ΕΙΔΙΚΕΥΣΗ: «ΚΟΙΝΩΝΙΟΛΟΓΙΑ ΤΟΥ ΔΙΚΑΙΟΥ, ΕΠΙΣΤΗΜΗ &amp; ΤΕΧΝΟΛΟΓΙΑ» .....</b> | <b>16</b> |
| <b>ΕΙΔΙΚΕΥΣΗ: «ΦΙΛΟΣΟΦΙΑ ΤΟΥ ΔΙΚΑΙΟΥ» .....</b>                                | <b>18</b> |
| <b>ΓΡΑΜΜΑΤΕΙΑ Π.Μ.Σ.....</b>                                                   | <b>26</b> |
| <b>ΑΙΘΟΥΣΕΣ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑΣ – ΕΞΕΤΑΣΕΩΝ .....</b>                                  | <b>26</b> |
| <b>ΕΡΓΑΣΤΗΡΙΑ .....</b>                                                        | <b>27</b> |
| <b>ΕΡΓΑΣΤΗΡΙΟ ΦΙΛΟΣΟΦΙΑΣ ΔΙΚΑΙΟΥ, ΠΟΛΙΤΙΚΗΣ ΦΙΛΟΣΟΦΙΑΣ ΚΑΙ ΗΘΙΚΗΣ .....</b>    | <b>27</b> |
| <b>ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ ΤΗΣ ΝΟΜΙΚΗΣ ΣΧΟΛΗΣ .....</b>                                     | <b>28</b> |
| <b>ΥΠΟΔΟΜΕΣ ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟΥ.....</b>                                             | <b>30</b> |
| <b>ΠΑΡΕΧΟΜΕΝΕΣ ΥΠΗΡΕΣΙΕΣ ΜΕΤΑΠΤΥΧΙΑΚΩΝ ΦΟΙΤΗΤΩΝ .....</b>                      | <b>31</b> |
| <b>ΛΟΙΠΕΣ ΦΟΙΤΗΤΙΚΕΣ ΥΠΗΡΕΣΙΕΣ.....</b>                                        | <b>32</b> |

## ΠΡΟΛΟΓΟΣ



Αγαπητοί μας μεταπτυχιακοί φοιτητές,

Η Νομική Σχολή, που μαζί με την Θεολογική, την Ιατρική και την Φιλοσοφική αποτέλεσαν τον πυρήνα του Πανεπιστημίου Αθηνών, το οποίο ιδρύθηκε το 1837 επί Βασιλείας Όθωνος, γαλούχησε γενεές άξιων επιστημόνων και σημαντικών παραγόντων της πολιτικής ζωής της χώρας, προσφέροντας ανεκτίμητο εκπαιδευτικό έργο. Από το 1982 μέχρι το 2013 λειτούργησε ως Τμήμα Νομικής στο πλαίσιο της Σχολής Ν.Ο.Π.Ε. του Εθνικού και Καποδιστριακού Πανεπιστημίου Αθηνών (ΕΚΠΑ), ενώ με το Π.Δ. 85/2013 μετεξελίχθηκε πλέον σε αυτόνομη μονοτμηματική Σχολή.

Ο παρών Οδηγός Σπουδών περιέχει τις βασικές κατευθυντήριες γραμμές των μεταπτυχιακών σπουδών στη Νομική Σχολή, το ισχύον νομικό καθεστώς, τις προϋποθέσεις για την απόκτηση Διπλώματος Μεταπτυχιακού τίτλου, το ενδεικτικό πρόγραμμα σπουδών, τους διδάσκοντες και το περιεχόμενο των μαθημάτων, καθώς και τις παρεχόμενες υπηρεσίες.

Εκ μέρους όλων των μελών του διδακτικού και διοικητικού προσωπικού, σας συγχαίρουμε και σας καλωσορίζουμε στο Πρόγραμμα Μεταπτυχιακών Σπουδών.

### ΑΝΤΙΚΕΙΜΕΝΟ – ΣΚΟΠΟΣ

Από το ακαδημαϊκό έτος 2018-2019 λειτουργεί στη Νομική Σχολή του Εθνικού και Καποδιστριακού Πανεπιστημίου Αθηνών «*Νέο Εντατικό Πρόγραμμα Μεταπτυχιακών Σπουδών*» (Π.Μ.Σ.): «ΙΣΤΟΡΙΑ, ΚΟΙΝΩΝΙΟΛΟΓΙΑ ΚΑΙ ΦΙΛΟΣΟΦΙΑ ΤΟΥ ΔΙΚΑΙΟΥ» (History, Sociology and Philosophy of Law ”).

Το Πρόγραμμα Μεταπτυχιακών Σπουδών (Π.Μ.Σ.) της Νομικής Σχολής αποσκοπεί στην εμβάθυνση και την προαγωγή της γνώσης και στην προώθηση της έρευνας στο γνωστικό αντικείμενο της Ιστορίας, Κοινωνιολογίας και Φιλοσοφίας του Δικαίου, με συνεκτίμηση των αναγκών ανάπτυξης της χώρας. Ειδικότερα η εκπόνηση διπλωματικής εργασίας αποβλέπει στην παραγωγή επιστημονικής έρευνας υψηλού επιπέδου και στη δημιουργία επιστημόνων ικανών να συμβάλουν στην πρόοδο της επιστήμης και της διδασκαλίας.

### ΜΕΤΑΠΤΥΧΙΑΚΟΙ ΤΙΤΛΟΙ

Το Π.Μ.Σ. «Ιστορία, Κοινωνιολογία και Φιλοσοφία του δικαίου» (History, Sociology and Philosophy of Law ”) απονέμει Δίπλωμα Μεταπτυχιακών Σπουδών (Δ.Μ.Σ.) στις παρακάτω επιμέρους επιστημονικές ειδικεύσεις:

- α) Ιστορία του Δικαίου (History of Law)
- β) Φιλοσοφία του Δικαίου (Philosophy of Law)
- γ) Κοινωνιολογία του Δικαίου, Επιστήμη & Τεχνολογία (Sociology of Law, Science & Technology)

### ΔΟΜΗ ΚΑΙ ΟΡΓΑΝΑ ΤΟΥ Π.Μ.Σ.

Αρμόδια όργανα για τη λειτουργία του Π.Μ.Σ. σύμφωνα με το νόμο 4957/2022 είναι:

- Σε επίπεδο Ιδρύματος αρμόδια όργανα είναι η Επιτροπή Μεταπτυχιακών Σπουδών και η Σύγκλητος.
- Σε επίπεδο Σχολής αρμόδια όργανα είναι:
  - α. Η Συνέλευση της Σχολής.
  - β .Η Συντονιστική Επιτροπή (Σ.Ε.)
  - γ. Ο Διευθυντής του Π.Μ.Σ.

### ΠΡΟΣΔΟΚΩΜΕΝΑ ΜΑΘΗΣΙΑΚΑ ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΑ

Το ΠΜΣ στοχεύει να καλύψει την ανάγκη για νομικούς επιστήμονες που κατανοούν σε βάθος τον τρόπο με τον οποίο οι κανόνες και οι θεσμοί του δικαίου εξελίσσονται ιστορικά, διαπνέονται από ιδεώδη και αξίες που αναδεικνύει η φιλοσοφική σκέψη και αλληλοεπιδρούν με το οικονομικό, τεχνοεπιστημονικό, πολιτικό και πολιτισμικό σύστημα και κανόνες. Απευθύνεται σε φοιτητές που επιθυμούν να αντιληφθούν σφαιρικά κλάδους δικαίου εξετάζοντας τις παραπάνω διαστάσεις σε παλαιότερες και σύγχρονες θεσμικές διευθετήσεις. Οι φοιτητές θα κατανοήσουν το πώς το δίκαιο παράγεται, λειτουργεί, εφαρμόζεται και μετασχηματίζεται με έμφαση σε νομικά ζητήματα αιχμής.

Το ΠΜΣ «Ιστορία, Κοινωνιολογία και Φιλοσοφία του Δικαίου» έχει θέσει τους ακόλουθους στόχους: (α) να ανταποκρίνεται στις ανάγκες της κοινωνίας σε εθνικό, ευρωπαϊκό και διεθνές επίπεδο, (β) να εφοδιάσει τους φοιτητές με απαιτούμενες νομικές γνώσεις ώστε να εξασφαλίσουν επιτυχημένη επαγγελματική σταδιοδρομία, (γ) να εφοδιάσει τους φοιτητές με «νομική σκέψη» και δυνατότητα ανάλυσης και σύνθεσης γνώσεων για την κατανόηση και επίλυση των καταστάσεων που θα αντιμετωπίσουν στην επαγγελματική τους ζωή. Ειδικότερα αυτό επιδιώκεται μέσω της ανάδειξης των ιστορικών, φιλοσοφικών και κοινωνικών παραμέτρων που ερμηνεύουν τους κανόνες, την μορφή και την λειτουργία των οργάνων, των θεσμών και των διαδικασιών του δικαίου καθώς και την ορθολογικότητα του σύγχρονου δικαίου. Η οργάνωση των μαθημάτων αποσκοπεί ταυτόχρονα στην εξειδίκευση και στη διεπιστημονική σύνθεση με έμφαση στην απόκτηση εξειδικευμένης γνώσης και προαγωγή της έρευνας με εξωστρεφή χαρακτήρα.

### ΠΡΟΫΠΟΘΕΣΕΙΣ ΚΑΙ ΔΙΑΔΙΚΑΣΙΑ ΕΙΣΑΓΩΓΗΣ

Στο ΠΜΣ γίνονται δεκτοί πτυχιούχοι Πανεπιστημίων των Νομικών Σχολών της ημεδαπής ή Σχολών αναγνωρισμένων ομοταγών ιδρυμάτων της αλλοδαπής καθώς και άλλων συναφών Σχολών της ημεδαπής ή Σχολών αναγνωρισμένων ομοταγών ιδρυμάτων της αλλοδαπής, έπειτα από αξιολόγηση -η οποία γίνεται από ειδική Επιτροπή αξιολόγησης- των συνεκτιμώμενων προσόντων των υποψηφίων και την επιτυχή εξέτασή τους στις εισαγωγικές εξετάσεις

Ο ανώτατος αριθμός των εισακτέων φοιτητών/τριών στο Πρόγραμμα Μεταπτυχιακών Σπουδών ορίζεται σε 25 (είκοσι πέντε) ανά ειδίκευση.

Οι αιτήσεις υποβάλλονται μετά από ανάρτηση σχετικής προκήρυξης στην ιστοσελίδα του ΠΜΣ και του Τμήματος. Η αξιολόγηση των υποψηφίων και η επιλογή των εισακτέων γίνεται από τριμελή επιτροπή

με βάση τα κριτήρια που ορίζονται στον Κανονισμό Λειτουργίας του Π.Μ.Σ. Η Σ.Ε. καταρτίζει μέχρι 15 Σεπτεμβρίου τον πίνακα επιτυχόντων και τον καταθέτει προς έγκριση στη Συνέλευση.

Οι επιτυχόντες/ουσες θα πρέπει να εγγραφούν στη Γραμματεία του Π.Μ.Σ. εντός τριάντα (30) ημερών από την απόφαση της Συνέλευσης.

#### ΔΙΑΡΚΕΙΑ ΣΠΟΥΔΩΝ

Η χρονική διάρκεια φοίτησης στο Π.Μ.Σ. που οδηγεί στη λήψη Διπλώματος Μεταπτυχιακών Σπουδών (Δ.Μ.Σ.) ορίζεται σε δύο (2) ακαδημαϊκά εξάμηνα, χωρίς να προβλέπονται θερινές διακοπές, στα οποία περιλαμβάνεται και ο χρόνος εκπόνησης διπλωματικής εργασίας. Υπάρχει δυνατότητα παράτασης έως δύο μήνες μόνο ως προς την κατάθεση της διπλωματικής εργασίας, έπειτα από ατομική αιτιολογημένη αίτηση του φοιτητή και έγκριση από τη Συνέλευση. Οι φοιτητές/τριες, έπειτα από αιτιολογημένη αίτησή τους προς τη Συνέλευση της Σχολής, δύνανται να διακόψουν τη φοίτησή τους για χρονική περίοδο που δεν υπερβαίνει τα δύο (2) συνεχόμενα εξάμηνα. Η ως άνω αιτιολογημένη αίτηση υποβάλλεται έως τη λήξη του χειμερινού εξαμήνου. Αναστολή φοίτησης χορηγείται για σοβαρούς λόγους (στρατιωτική θητεία, ασθένεια, λοχεία, απουσία στο εξωτερικό κ.ά.).

#### ΤΕΛΗ ΦΟΙΤΗΣΗΣ

Για τη φοίτηση στο Π.Μ.Σ. οι μεταπτυχιακοί/ές φοιτητές/τριες καταβάλλουν τέλος φοίτησης, το οποίο έχει ανταποδοτικό χαρακτήρα, υπό την έννοια ότι θα επιστρέφει στη φοιτητική κοινότητα με τη μορφή υποδομών, τεκμηρίωσης και δράσεων και σε καμία περίπτωση δεν θα αφορά αμοιβές του τακτικού προσωπικού. Τα τέλη φοίτησης ανέρχονται στο ποσό των 800 ευρώ ανά εξάμηνο. Η καταβολή του τέλους γίνεται στην αρχή κάθε εξαμήνου.

Σε περίπτωση παραίτησης ή διαγραφής του φοιτητή/τριας, το τέλος συμμετοχής δεν επιστρέφεται.

#### ΥΠΟΛΟΓΙΣΜΟΣ ΒΑΘΜΟΥ ΔΙΠΛΩΜΑΤΟΣ

Η βαθμολογική κλίμακα για όλα τα μαθήματα και τη διπλωματική εργασία, ορίζεται από το μηδέν (0) έως το δέκα (10). Θεωρείται ότι πέτυχε ο φοιτητής που έλαβε βαθμό πέντε (5) και άνω, σε όλα τα μαθήματα. Για τον υπολογισμό του βαθμού του μεταπτυχιακού διπλώματος πολλαπλασιάζεται ο βαθμός του κάθε μαθήματος και της διπλωματικής εργασίας με τον αντίστοιχο αριθμό πιστωτικών μονάδων και το άθροισμα των επιμέρους γινομένων διαιρείται με τον συνολικό αριθμό πιστωτικών μονάδων που απαιτούνται για τη λήψη του Μ.Δ.Ε. Ο βαθμός υπολογίζεται με ακρίβεια δεύτερου δεκαδικού ψηφίου. Στο μεταπτυχιακό δίπλωμα αναγράφεται «καλώς» [για τους φοιτητές που έχουν μέσο όρο βαθμολογίας μικρότερο από έξι και μισό (6,5)] «λίαν καλώς» [για τους φοιτητές που έχουν μέσο όρο βαθμολογίας μεταξύ έξι και μισό (6,5) και οκτώ και μισό (8,5)] και «άριστα» [για τους φοιτητές που έχουν μέσο όρο βαθμολογίας οκτώ και μισό (8,5) και άνω].

|                            |                                    |                              |
|----------------------------|------------------------------------|------------------------------|
| Α' εξάμηνο:                | 3 μαθήματα Χ 10 πιστωτικές μονάδες | = 30 Πιστωτικές Μονάδες      |
| Β' εξάμηνο:                | 3 μαθήματα Χ 10 πιστωτικές μονάδες | = 30 Πιστωτικές Μονάδες      |
| <b>ΔΙΠΛΩΜΑΤΙΚΗ ΕΡΓΑΣΙΑ</b> |                                    | = 15 Πιστωτικές Μονάδες      |
| <b>ΣΥΝΟΛΟ</b>              |                                    | <b>75 Πιστωτικές Μονάδες</b> |
|                            |                                    |                              |

### ΟΡΚΩΜΟΣΙΑ



Η ορκωμοσία δεν αποτελεί συστατικό τύπο της επιτυχούς περάτωσης των σπουδών, είναι όμως αναγκαία προϋπόθεση για τη χορήγηση του εγγράφου τίτλου του διπλώματος. Η καθομολόγηση γίνεται στο πλαίσιο της Συνέλευσης της Σχολής και σε χώρο αυτής, παρουσία του/ης Διευθυντή/ντριας του Π.Μ.Σ., του/της Κοσμήτορα της Σχολής του/της Αναπληρωτή/τριας του/της και, κατά τις δυνατότητες, ενδεχομένως εκπροσώπου του Πρυτάνεως.

Αίτημα για τελετή ορκωμοσίας μεταπτυχιακών φοιτητών/τριών στη Μεγάλη Αίθουσα Τελετών του Κεντρικού κτηρίου εξετάζεται κατά περίπτωση από τον Πρύτανη, βάσει εκτίμησης των εκάστοτε δυνατοτήτων και του αριθμού των ορκιζόμενων που θα δηλώνεται από τη Γραμματεία του Π.Μ.Σ. στη Διεύθυνση Εκπαίδευσης και Έρευνας.

Οι μεταπτυχιακοί/ες φοιτητές/τριες, που έχουν ολοκληρώσει επιτυχώς το Π.Μ.Σ., σε εξαιρετικές περιπτώσεις (σπουδές, διαμονή ή εργασία στο εξωτερικό, λόγοι υγείας κ.λπ.), μπορούν να αιτηθούν στη Γραμματεία της Σχολής εξαίρεση από την υποχρέωση καθομολόγησης. Η εξαίρεση από την υποχρέωση καθομολόγησης εγκρίνεται από τον/την Πρόεδρο της Σχολής και τον Αντιπρύτανη Ακαδημαϊκών Υποθέσεων και Φοιτητικής Μέριμνας.

**ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΣΠΟΥΔΩΝ –ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΟ ΜΑΘΗΜΑΤΩΝ –ΔΙΔΑΣΚΟΝΤΕΣ**

Το ενδεικτικό πρόγραμμα των μαθημάτων ανά ειδίκευση διαμορφώνεται ως εξής:

**Ειδίκευση: «Ιστορία του Δικαίου»**

| ΧΕΙΜΕΡΙΝΟ ΕΞΑΜΗΝΟ                                          | ECTS      | ΕΑΡΙΝΟ ΕΞΑΜΗΝΟ ΚΑΙ ΘΕΡΙΝΗ ΠΕΡΙΟΔΟΣ                                                                     | ECTS      |
|------------------------------------------------------------|-----------|--------------------------------------------------------------------------------------------------------|-----------|
| <b>Υποχρεωτικά Μαθήματα</b>                                |           | <b>Υποχρεωτικά Μαθήματα</b>                                                                            |           |
| Θέματα Ιδιωτικού/Δημοσίου Δικαίου στην Ελληνική Αρχαιότητα | <b>10</b> | Θέματα Ιδιωτικού/Δημοσίου Δικαίου στο Βυζάντιο                                                         | <b>10</b> |
| Θέματα Ιδιωτικού/Δημοσίου Δικαίου στη Ρώμη                 | <b>10</b> | Θέματα Ιδιωτικού/Δημοσίου Δικαίου στη Μεταβυζαντινή περίοδο και στο Ελληνικό κράτος κατά τον 19ο αιώνα | <b>10</b> |
|                                                            |           |                                                                                                        |           |
| <b>Μαθήματα Επιλογής (ένα μάθημα)</b>                      |           | <b>Μαθήματα Επιλογής (ένα μάθημα)</b>                                                                  |           |
| Θέματα Δικαϊκής Ηθικής                                     | <b>10</b> | Θέματα Φιλοσοφίας του Ιδιωτικού Δικαίου                                                                | <b>10</b> |
| Κοινωνική θεωρία και Δίκαιο                                | <b>10</b> | Θέματα Φιλοσοφίας του Δημοσίου Δικαίου                                                                 | <b>10</b> |
| Θέματα Κοινωνιολογίας του Δικαίου                          | <b>10</b> | Κοινωνία της Πληροφορίας και Δίκαιο                                                                    | <b>10</b> |
| Πηγές Εκκλησιαστικού Δικαίου                               | <b>10</b> | Νομικός ρεαλισμός και Κριτική Νομική Θεωρία                                                            | <b>10</b> |
| Ανθρωπολογία του Δικαίου                                   | <b>10</b> | Διατοπικό Εκκλησιαστικό Δίκαιο                                                                         | <b>10</b> |
| Διαπάλη νομιμότητας και κανονικότητας                      | <b>10</b> | Δίκαιο και Τέχνη                                                                                       | <b>10</b> |
|                                                            |           | Εκκλησιαστικό Δίκαιο και Δικαστηριακή Πρακτική                                                         | <b>10</b> |
|                                                            |           | <b>ΔΙΠΛΩΜΑΤΙΚΗ ΕΡΓΑΣΙΑ</b>                                                                             | <b>15</b> |
|                                                            |           | <b>ΣΥΝΟΛΟ</b>                                                                                          | <b>75</b> |

**Ειδίκευση: «Κοινωνιολογία του Δικαίου, Επιστήμη και Τεχνολογία»**

| ΧΕΙΜΕΡΙΝΟ ΕΞΑΜΗΝΟ                     | ECTS      | ΕΑΡΙΝΟ ΕΞΑΜΗΝΟ ΚΑΙ ΘΕΡΙΝΗ ΠΕΡΙΟΔΟΣ          | ECTS      |
|---------------------------------------|-----------|---------------------------------------------|-----------|
| <b>Υποχρεωτικά Μαθήματα</b>           |           | <b>Υποχρεωτικά Μαθήματα</b>                 |           |
| Κοινωνική θεωρία και Δίκαιο           | <b>10</b> | Κοινωνία της πληροφορίας και Δίκαιο         | <b>10</b> |
| Θέματα Κοινωνιολογίας Δικαίου         | <b>10</b> | Νομικός ρεαλισμός και Κριτική Νομική Θεωρία | <b>10</b> |
|                                       |           |                                             |           |
| <b>Μαθήματα Επιλογής (ένα μάθημα)</b> |           | <b>Μαθήματα Επιλογής (ένα μάθημα)</b>       |           |
| Νομική Πληροφορική                    | <b>10</b> | Τεχνητή Νοημοσύνη                           | <b>10</b> |

|                                                             |    |                                                                                                        |           |
|-------------------------------------------------------------|----|--------------------------------------------------------------------------------------------------------|-----------|
| Θέματα Δικαϊκής Ηθικής                                      | 10 | Θέματα Φιλοσοφίας του Ιδιωτικού Δικαίου                                                                | 10        |
| Νομική Επιχειρηματολογία                                    | 10 | Θέματα Φιλοσοφίας του Δημοσίου Δικαίου                                                                 | 10        |
| Θέματα Ιδιωτικού /Δημοσίου Δικαίου στην Ελληνική αρχαιότητα | 10 | Θέματα Ιδιωτικού/ Δημοσίου Δικαίου στο Βυζάντιο                                                        | 10        |
| Θέματα Ιδιωτικού /Δημοσίου Δικαίου στη Ρώμη                 | 10 | Θέματα Ιδιωτικού/Δημοσίου Δικαίου στη Μεταβυζαντινή περίοδο και στο Ελληνικό κράτος κατά τον 19ο αιώνα | 10        |
| Διαπάλη νομιμότητας και κανονικότητας                       | 10 | Εκκλησιαστικό Δίκαιο και Δικαστηριακή Πρακτική                                                         | 10        |
| Ανθρωπολογία του Δικαίου                                    | 10 | Διατοπικό Εκκλησιαστικό Δίκαιο                                                                         | 10        |
|                                                             |    | <b>ΔΙΠΛΩΜΑΤΙΚΗ ΕΡΓΑΣΙΑ</b>                                                                             | <b>15</b> |
|                                                             |    | <b>ΣΥΝΟΛΟ</b>                                                                                          | <b>75</b> |

**Ειδίκευση: «Φιλοσοφία του Δικαίου»**

| ΧΕΙΜΕΡΙΝΟ ΕΞΑΜΗΝΟ                                           | ECTS | ΕΑΡΙΝΟ ΕΞΑΜΗΝΟ ΚΑΙ ΘΕΡΙΝΗ ΠΕΡΙΟΔΟΣ                                                                     | ECTS |
|-------------------------------------------------------------|------|--------------------------------------------------------------------------------------------------------|------|
| <b>Υποχρεωτικά Μαθήματα</b>                                 |      | <b>Υποχρεωτικά Μαθήματα</b>                                                                            |      |
| Θέματα Δικαϊκής Ηθικής                                      |      | Θέματα Φιλοσοφίας του Ιδιωτικού Δικαίου                                                                | 10   |
| Νομική Επιχειρηματολογία                                    |      | Θέματα Φιλοσοφίας του Δημοσίου Δικαίου                                                                 | 10   |
|                                                             |      |                                                                                                        |      |
| <b>Μαθήματα Επιλογής (ένα μάθημα)</b>                       |      | <b>Μαθήματα Επιλογής (ένα μάθημα)</b>                                                                  |      |
| Νομική Πληροφορική                                          | 10   | Θέματα Ιδιωτικού/Δημοσίου Δικαίου στη Μεταβυζαντινή περίοδο και στο Ελληνικό κράτος κατά τον 19ο αιώνα | 10   |
| Θέματα Ιδιωτικού /Δημοσίου Δικαίου στην Ελληνική αρχαιότητα | 10   | Θέματα Ιδιωτικού/ Δημοσίου Δικαίου στο Βυζάντιο                                                        | 10   |
| Θέματα Ιδιωτικού /Δημοσίου Δικαίου στη Ρώμη                 | 10   | Νομικός ρεαλισμός και Κριτική Νομική Θεωρία                                                            | 10   |
| Κοινωνική θεωρία και Δίκαιο                                 | 10   | Κοινωνία της πληροφορίας και Δίκαιο                                                                    | 10   |
| Θέματα Κοινωνιολογίας του Δικαίου                           | 10   | Κοινοδίκαιο (Common law) και αστικό δίκαιο: Θεμελιώδεις αρχές                                          |      |
| Θεσμοί Αγγλοσαξονικού και Αμερικανικού Αστικού Δικαίου      | 10   | Δίκαιο και Τέχνη                                                                                       | 10   |
| Διαμόρφωση και ερμηνεία συμβάσεων                           | 10   | Ιστορία πολιτικών ιδεών -19 <sup>ος</sup> αι. Εμβάθυνση στο Γερμανικό ιδεαλισμό                        | 10   |
| Ανθρωπολογία του Δικαίου                                    | 10   | Βιοηθική και αστικό δίκαιο                                                                             | 10   |
| Σύγκριση νομικών πολιτισμών                                 | 10   | Εθνική και ευρωπαϊκή προστασία των θεμελιωδών κοινωνικών                                               | 10   |

|                                                           |    |                                             |           |
|-----------------------------------------------------------|----|---------------------------------------------|-----------|
|                                                           |    | δικαιωμάτων                                 |           |
| Μορφές διαλόγου των Εθνικών με<br>τα Ευρωπαϊκά Δικαστήρια | 10 | Νομική Μεθοδολογία και Ιδιωτικό Δίκαιο      | 10        |
| Διαπάλη νομιμότητας και<br>κανονικότητας                  | 10 | Ερμηνεία των Νόμων και Δικαιοπραξιών        | 10        |
| Συνταγματικό Δίκαιο Ι                                     | 10 | Συνταγματικό Δίκαιο ΙΙ                      | 10        |
| Γενικό Μέρος του Ποινικού<br>Κώδικα                       | 10 | Αντεγκληματική Πολιτική                     | 10        |
| Θεωρητική Εγκληματολογία                                  | 10 | Μεθοδολογία της<br>Εγκληματολογικής έρευνας | 10        |
| Θεωρία της Ποινής                                         | 10 |                                             |           |
|                                                           |    | <b>ΔΙΠΛΩΜΑΤΙΚΗ ΕΡΓΑΣΙΑ</b>                  | <b>15</b> |
|                                                           |    | <b>ΣΥΝΟΛΟ</b>                               | <b>75</b> |

Τα υποχρεωτικά μαθήματα διδάσκονται εβδομαδιαίως 2+1 ώρες (η μία ώρα πραγματοποιείται σε μορφή σεμιναρίου ή φροντιστηρίου), ενώ τα επιλογής 2 ώρες, με το περιεχόμενο που εξειδικεύεται από τους διδάσκοντες καθηγητές στο Πρόγραμμα Σπουδών σύμφωνα με την ισχύουσα νομοθεσία. Κάθε ακαδημαϊκό έτος αναρτάται στην ιστοσελίδα του ΠΜΣ ο οδηγός σπουδών του ΠΜΣ όπου αναφέρεται αναλυτικά το syllabus κάθε μαθήματος.

#### ΕΙΔΙΚΕΥΣΗ: «ΙΣΤΟΡΙΑ ΤΟΥ ΔΙΚΑΙΟΥ»

#### ΥΠΟΧΡΕΩΤΙΚΑ ΜΑΘΗΜΑΤΑ ΧΕΙΜΕΡΙΝΟΥ ΕΞΑΜΗΝΟΥ

##### - Θέματα Ιδιωτικού /Δημοσίου Δικαίου στην Ελληνική Αρχαιότητα

**Διδάσκοντες:** Καθηγήτρια Αθηνά Δημοπούλου, Επίκ. καθηγητής Ανδρέας Χέλμης (αφυπηρετήσας),  
Επίκουρος Καθηγητής Δημήτριος Καράμπελας

Εμβάθυνση ζητημάτων του δημοσίου και ιδιωτικού δικαίου στις έννομες τάξεις της ελληνικής Αρχαιότητας. Μελέτη πρωτότυπων πηγών (φιλολογικά κείμενα, επιγραφές, πάπυροι) της ιστορίας του αρχαίου ελληνικού και ελληνιστικού δικαίου, υπό την οπτική ειδικότερων θεσμών, οι οποίοι διαφέρουν κάθε χρόνο. Ανάμεσα στις ειδικότερες θεματικές περιλαμβάνονται: πλειονότητα δικαίων στον ελλαδικό χώρο· πηγές των αρχαίων ελληνικών δικαίων· προφορικά και γραπτά δίκαια· σχέση δικαίου και θρησκείας· μορφές αρχαίων πολιτευμάτων· χαρακτηριστικοί θεσμοί της πόλεως-κράτους.

**- Θέματα Ιδιωτικού /Δημοσίου Δικαίου στη Ρώμη**

**Διδάσκοντες:** Καθηγήτρια Αθηνά Δημοπούλου, Επίκ. καθηγητής Ανδρέας Χέλμης (αφυπηρετήσας),  
Επίκουρος Καθηγητής Δημήτριος Καράμπελας

Το μάθημα εστιάζει στις ρωμαϊκές νομικές πηγές, τη γένεση και εξέλιξη της ρωμαϊκής νομικής επιστήμης, το πολίτευμα και θεσμούς της Ρώμης, κατά την περίοδο της Res Publica, της Ηγεμονίας και της Δεσποτείας, καθώς και την κληρονομιά του ρωμαϊκού δικαίου στις σύγχρονες έννομες τάξεις και σε ειδικότερα ζητήματα δικαίου των θεσμών.

**ΜΑΘΗΜΑΤΑ ΕΠΙΛΟΓΗΣ ΧΕΙΜΕΡΙΝΟΥ ΕΞΑΜΗΝΟΥ**

**-Θέματα Δικαϊκής Ηθικής (βλέπε Ειδίκευση Φιλοσοφία Δικαίου)**

**-Κοινωνική θεωρία και δίκαιο (βλέπε Ειδίκευση Κοινωνιολογία , Επιστήμη & Τεχνολογία )**

**-Θέματα Κοινωνιολογίας του Δικαίου (βλέπε Ειδίκευση Κοινωνιολογία , Επιστήμη & Τεχνολογία )**

**-Πηγές Εκκλησιαστικού Δικαίου**

**Αναπληρωτής Καθηγητής Γεώργιος Ανδρουτσόπουλος, Ε.Δι.Π. Βασίλειος Τρομπούκης**

Αντικείμενο του μαθήματος είναι η μελέτη των διαπλαστικών και διαγνωστικών πηγών του εκκλησιαστικού δικαίου, τόσο εκκλησιαστικής όσο και πολιτειακής προελεύσεως. Ειδικότερα, στις πρώτες καταλέγονται, ενδεικτικώς, οι ιεροί κανόνες, τα συλλεκτικά έργα, οι αποκρίσεις και τα έγγραφα, οι κανονικές διατάξεις και κανονιστικές αποφάσεις, στις οποίες περιλαμβάνονται ασφαλώς ο Τόμος 1850 και η Πράξη 1928, ενώ στις δεύτερες το Σύνταγμα, οι Νόμοι, το έθιμο κ.λπ. Στο πλαίσιο αυτό εντάσσεται και η θεματική «Τα Μοναστηριακά Τυπικά και οι Εσωτερικοί Κανονισμοί των Μονών ως πηγές του Εκκλησιαστικού Δικαίου».

**-Ανθρωπολογία του Δικαίου**

**Διδάσκων: Επίκουρος Καθηγητής Ανδρέας Χέλμης (αφυπηρετήσας)**

Συγκρότηση του επιστημονικού κλάδου : ανθρωπολογία και αποικιοκρατία· ανθρωπολογία τού δικαίου (φυσικό δίκαιο, νομικός εξελικτισμός, παραδοσιακά και νεότερικά δίκαια, νομικός πλουραλισμός)· μεθοδολογία. Διακρίσεις μεταξύ εθνολογίας, εθνογραφίας, λαογραφίας, ανθρωπολογίας. Ιστορία τής ανθρωπολογικής σκέψης: θεωρητικά ρεύματα και σχολές. Οικογένεια και συγγενικές σχέσεις· συστήματα και ορολογία συγγένειας. Πολιτική οργάνωση και συστήματα εξουσίας. Διαχείριση και επίλυση διαφορών· θρησκεία και τελετουργίες. Δώρο και ανταλλαγή. Γη και συστήματα γαιοκτησίας· εκμετάλλευση γαιών.

**-Διαπάλη της Νομιμότητας και κανονικότητας**

**Διδάσκοντες: Αναπληρωτής Καθηγητής Γεώργιος Ανδρουτσόπουλος, Ε.Δι.Π. Βασίλειος Τρομπούκης**

Η διαπλοκή δύο δικαίων είναι ένα θέμα, ούτως ή άλλως, ιδιαίτερος ενδιαφέρον, πολύ περισσότερο όταν

πρόκειται για δύο δικαιοϊκά συστήματα από τη φύση τους τελείως διαφορετικά μεταξύ τους, όπως στην περίπτωση του δικαίου της Πολιτείας και εκείνου της Ορθόδοξης Εκκλησίας. Έτσι, το μάθημα προσεγγίζει ερμηνευτικώς τη διαπάλη πολιτειακών νόμων και εκκλησιαστικών κανόνων, η οποία οφείλεται στο γεγονός ότι Πολιτεία και Εκκλησία διαθέτουν πρωτογενή κανονιστική δύναμη. Η διαφορά έγκειται στο εύρος της δεσμευτικότητας των κανόνων που εκδίδει εκάστη εξ αυτών, καθώς οι νόμοι της Πολιτείας δεσμεύουν όλους του κοινωνούς, ενώ οι κανόνες της Εκκλησίας απευθύνονται μόνο στους πιστούς. Τα πεδία, στα οποία, ενδεικτικώς, εντοπίζεται αυτή η διαπάλη είναι: α) η συνταγματική κατοχύρωση των ιερών κανόνων, β) ο Τόμος του 1850 και η Πράξη του 1928, γ) το μεταθετό και η διαθεσιμότητα των Μητροπολιτών, δ) το όριο ηλικίας των Αρχιερέων, ε) η εκκλησιαστική δικαιοσύνη, στ) τα ατομικά δικαιώματα και το εσωτερικό δίκαιο της Εκκλησίας, ζ) η Εκκλησία ως νομικό πρόσωπο και ως θεοϊδρυτος οργανισμός, η) η αποτέφρωση των νεκρών κ.λπ.

### **ΥΠΟΧΡΕΩΤΙΚΑ ΜΑΘΗΜΑΤΑ ΕΑΡΙΝΟΥ ΕΞΑΜΗΝΟΥ ΚΑΙ ΘΕΡΙΝΗΣ ΠΕΡΙΟΔΟΥ**

#### **- Θέματα Ιδιωτικού/Δημοσίου Δικαίου στο Βυζάντιο**

**Διδάσκοντες:** Καθηγήτρια Αθηνά Δημοπούλου, Ε.ΔΙ.Π. Μάριος Τάνταλος

Στόχος του σεμιναριακού αυτού μαθήματος είναι η λεπτομερής και σε βάθος εξέταση νομικών θεσμών ιδιωτικού και δημοσίου δικαίου που εμφανίζονται κατά τη βυζαντινή περίοδο και αφορούν τον συνολικό βίο της Βυζαντινής Αυτοκρατορίας. Το μάθημα εστιάζει στις βυζαντινές νομικές πηγές και επιχειρείται η ένταξη των θεσμών αυτών στο κοινωνικό, οικονομικό και πολιτικό τους πλαίσιο καθώς και η ιστορικοσυγκριτική τους εξέταση με αντίστοιχους θεσμούς του αρχαίου ελληνικού – ρωμαϊκού καθώς και του σύγχρονου δικαίου.

#### **- Θέματα Ιδιωτικού/Δημοσίου Δικαίου στη Μεταβυζαντινή Περίοδο και στο Ελληνικό κράτος κατά τον 19ο αιώνα**

**Διδάσκοντες:** Καθηγήτρια Αθηνά Δημοπούλου, Ε.ΔΙ.Π. Μάριος Τάνταλος

Στόχος του σεμιναριακού αυτού μαθήματος είναι η λεπτομερής και σε βάθος εξέταση νομικών θεσμών ιδιωτικού και δημοσίου δικαίου που εμφανίζονται κατά τη μεταβυζαντινή περίοδο και αφορούν τον συνολικό βίο του υπόδουλου Ελληνισμού την περίοδο της Τουρκοκρατίας - Λατινοκρατίας καθώς και τα πρώτα χρόνια της Ανεξαρτησίας μετά την Επανάσταση του 1821. Το μάθημα εστιάζει στις μεταβυζαντινές νομικές πηγές και επιχειρείται η ένταξη των θεσμών αυτών στο κοινωνικό, οικονομικό και πολιτικό τους πλαίσιο καθώς και η ιστορικοσυγκριτική τους εξέταση με αντίστοιχους θεσμούς του βυζαντινού καθώς και του σύγχρονου δικαίου.

**ΜΑΘΗΜΑΤΑ ΕΠΙΛΟΓΗΣ ΕΑΡΙΝΟΥ ΕΞΑΜΗΝΟΥ ΚΑΙ ΘΕΡΙΝΗΣ ΠΕΡΙΟΔΟΥ**

**-Θέματα Φιλοσοφίας του Ιδιωτικού Δικαίου** (βλέπε Ειδίκευση Φιλοσοφία Δικαίου)

**-Θέματα Φιλοσοφίας του Δημοσίου Δικαίου** (βλέπε Ειδίκευση Φιλοσοφία Δικαίου)

**-Κοινωνία της Πληροφορίας και Δίκαιο** (βλέπε Ειδίκευση Κοινωνιολογία , Επιστήμη & Τεχνολογία)

**-Νομικός ρεαλισμός και Κριτική Νομική Θεωρία** (βλέπε Ειδίκευση Κοινωνιολογία , Επιστήμη & Τεχνολογία )

**-Διατοπικό Εκκλησιαστικό Δίκαιο**

**Διδάσκων: Αναπληρωτής Καθηγητής Γεώργιος Ανδρουτσόπουλος, Ε.Δι.Π. Βασίλειος Τρομπούκης**

Το μάθημα εξετάζει τα αποτυπώματα της θρησκείας στη δικαστηριακή και διοικητική πρακτική. Έτσι, ενδεικτικώς, η θεματική περιλαμβάνει: α) το ατομικό δικαίωμα της θρησκευτικής ελευθερίας στη νομολογία του Αρείου Πάγου, β) τα ζητήματα της θρησκείας στις πράξεις των Ανεξάρτητων Αρχών και του Νομικού Συμβουλίου του Κράτους, γ) τη νομολογία του Ευρωπαϊκού Δικαστηρίου Δικαιωμάτων του Ανθρώπου για θρησκευτικά ζητήματα κ.α.

**-Δίκαιο και Τέχνη**

**Διδάσκουσα: Καθηγήτρια Ελένη Μουσταΐρα**

Και το δίκαιο και η τέχνη είναι εκφάνσεις συγκεκριμένου πολιτισμού, σε συγκεκριμένο χώρο και χρόνο. Δεν είναι δύο κόσμοι διαφορετικοί. Στο μάθημα αυτό αναζητούμε τη σχέση μεταξύ τους. Ερευνώνται και μελετώνται διάφορα επιμέρους θέματα, αλλά και η σχέση του δικαίου με τις διάφορες μορφές τέχνης: Δίκαιο και Λογοτεχνία, Δίκαιο και Μουσική, Δίκαιο και Ποίηση, Δίκαιο και Αρχιτεκτονική, Δίκαιο και Κινηματογράφος.

**-Εκκλησιαστικό Δίκαιο και Δικαστηριακή Πρακτική**

**Διδάσκοντες: Αναπληρωτής Καθηγητής Γεώργιος Ανδρουτσόπουλος, Ε.Δι.Π. Βασίλειος Τρομπούκης**

Το μάθημα εξετάζει τα αποτυπώματα της θρησκείας στη δικαστηριακή και διοικητική πρακτική. Έτσι, ενδεικτικώς, η θεματική περιλαμβάνει: α) το ατομικό δικαίωμα της θρησκευτικής ελευθερίας στη νομολογία του Αρείου Πάγου, β) τα ζητήματα της θρησκείας στις πράξεις των Ανεξάρτητων Αρχών και του Νομικού Συμβουλίου του Κράτους, γ) τη νομολογία του Ευρωπαϊκού Δικαστηρίου Δικαιωμάτων του Ανθρώπου για θρησκευτικά ζητήματα κ.α.

**ΕΙΔΙΚΕΥΣΗ: «ΚΟΙΝΩΝΙΟΛΟΓΙΑ ΤΟΥ ΔΙΚΑΙΟΥ, ΕΠΙΣΤΗΜΗ & ΤΕΧΝΟΛΟΓΙΑ»**

**ΥΠΟΧΡΕΩΤΙΚΑ ΜΑΘΗΜΑΤΑ ΧΕΙΜΕΡΙΝΟΥ ΕΞΑΜΗΝΟΥ**

**-Κοινωνική Θεωρία και Δίκαιο**

**Διδάσκουσα: Αναπληρώτρια Καθηγήτρια Ελένη Ρεθυμιωτάκη**

Εξετάζονται οι κλασσικές προσεγγίσεις της κοινωνικής θεωρίας για το νεωτερικό δίκαιο και συμπληρωματικά ή/και αντιπαραθετικά τα κυρίαρχα θεωρητικά παραδείγματα (θετικιστικό, ερμηνευτικό, λειτουργιστικό και κριτικό) για το δίκαιο σε σχέση με τα μείζονα θεωρητικά ερωτήματα που αφορούν τον ρόλο και την λειτουργία του δικαίου στη ρύθμιση των κοινωνιών του 21<sup>ου</sup> αιώνα.

**-Θέματα Κοινωνιολογίας Δικαίου**

**Διδάσκουσα: Αναπληρώτρια Καθηγήτρια Ελένη Ρεθυμιωτάκη**

Εμβαθύνει στο διεπιστημονικό πεδίο που μελετά τη σχέση δικαίου, επιστήμης και τεχνολογίας, όπου η κοινωνιολογία του δικαίου συνεισφέρει πρώτον τις θεωρητικές υποθέσεις αφενός για τις σχέσεις πολύπλοκης αλληλεπίδρασης του δικαίου με την οικονομία, την πολιτική και τον πολιτισμό και αφετέρου για τον κανονιστικό και νομικό πλουραλισμό. Δεύτερον αξιοποιεί τις έρευνες της τόσο για τον ρόλο του δικαίου στην προώθηση της τεχνοεπιστημονικής έρευνας και ανάπτυξης εφαρμογών όσο και για τις προκλήσεις που αυτή θέτει στο κράτος δικαίου, την δημοκρατία και τα δικαιώματα.

**ΜΑΘΗΜΑΤΑ ΕΠΙΛΟΓΗΣ ΧΕΙΜΕΡΙΝΟΥ ΕΞΑΜΗΝΟΥ**

**-Νομική Πληροφορική**

**Διδάσκων: Καθηγητής Γεώργιος Γιαννόπουλος**

Η νομική πληροφορική, ως αντικείμενο μεταπτυχιακού επιπέδου, επιδιώκει να εφοδιάσει τους νομικούς με εξειδικευμένες γνώσεις σε δύο επίπεδα: α) Στο επίπεδο του *ουσιαστικού δικαίου*, προκειμένου να ανταποκριθούν στα προβλήματα ρύθμισης των αναδυόμενων πεδίων (όπως π.χ. η ουδετερότητα των ψηφιακών δικτύων επικοινωνίας, το ηλεκτρονικό εμπόριο, οι περιορισμοί της συμμετοχής στην Κοινωνία της Πληροφορίας) αλλά και για να κατανοήσουν τις νέες διαδικασίες που εισάγουν οι ψηφιακές τεχνολογίες (όπως π.χ. η ηλεκτρονική διακυβέρνηση στο δημόσιο, η κατάρτιση συμβάσεων εξ αποστάσεως, η ηλεκτρονική ταυτοποίηση). β) Στο επίπεδο των εφαρμογών της πληροφορικής για το δίκαιο, προκειμένου να εξοικειωθούν με τα νέα εργαλεία, από τα οποία εξαρτάται η γνώση του ισχύοντος δικαίου (όπως π.χ. οι ηλεκτρονικές βάσεις νομικών δεδομένων). Επιπροσθέτως, στόχος είναι να κατανοήσουν την συστημική ανάλυση των εφαρμογών της πληροφορικής και των επικοινωνιών για την καθημερινή εξάσκηση των νομικών επαγγελματιών (όπως π.χ. η ηλεκτρονική κατάθεση δικογράφων, η χρήση ψηφιοποιημένων δικαστικών διαδικασιών κ.α)

- Θέματα Δικαϊκής Ηθικής (βλέπε Ειδίκευση Φιλοσοφία Δικαίου)
- Νομική Επιχειρηματολογία (βλέπε Ειδίκευση Φιλοσοφία Δικαίου)
- Θέματα Ιδιωτικού /Δημοσίου Δικαίου στην Ελληνική Αρχαιότητα (βλέπε Ειδίκευση Ιστορία του Δικαίου)
- Θέματα Ιδιωτικού /Δημοσίου Δικαίου στη Ρώμη (βλέπε Ειδίκευση Ιστορία του Δικαίου)
- Διαπάλη νομιμότητας και κανονικότητας (βλέπε Ειδίκευση Ιστορία του Δικαίου)
- Ανθρωπολογία του Δικαίου (βλέπε Ειδίκευση Ιστορία του Δικαίου)

#### ΥΠΟΧΡΕΩΤΙΚΑ ΜΑΘΗΜΑΤΑ ΕΑΡΙΝΟΥ ΕΞΑΜΗΝΟΥ ΚΑΙ ΘΕΡΙΝΗΣ ΠΕΡΙΟΔΟΥ

##### - Κοινωνία της πληροφορίας και Δίκαιο

**Διδάσκων:** Καθηγητής Γεώργιος Γιαννόπουλος

Το μάθημα εστιάζει στο νέο δικαίωμα συμμετοχής στην Κοινωνία της Πληροφορίας και τους περιορισμούς του. Διερευνώνται ειδικότερα οι θεμελιώδεις βάσεις του δικαιώματος όπως η ουδετερότητα του διαδικτύου, η καθολική υπηρεσία και η ασφάλεια των δικτύων, αλλά και οι βασικές κοινωνιολογικές θεωρίες για τις νέες τεχνολογίες.

##### - Νομικός ρεαλισμός και Κριτική Νομική Θεωρία

**Διδάσκουσα:** Αναπληρώτρια Καθηγήτρια Ελένη Ρεθυμιωτάκη

Τα μείζονα θεωρητικά παραδείγματα στην θεωρία και την κοινωνιολογία δικαίου (συστημική θεωρία, νομικός ρεαλισμός, κριτικές νομικές σπουδές, πολιτική οικονομία του δικαίου, socio-legal studies) συσχετίζονται με ειδικές εκφάνσεις της δικαϊκής μεταβολής σε αλληλεπίδραση με την κοινωνική (π.χ. κράτος και τρόποι διακυβέρνησης από την Ευρωπαϊκή Ένωση, φαινόμενα νομικού πλουραλισμού και «κοινωνιακού συνταγματισμού», βιοϊατρικοποίηση και ψηφιοποίηση).

**ΜΑΘΗΜΑΤΑ ΕΠΙΛΟΓΗΣ ΕΑΡΙΝΟΥ ΕΞΑΜΗΝΟΥ ΚΑΙ ΘΕΡΙΝΗΣ ΠΕΡΙΟΔΟΥ**

**-Τεχνητή Νοημοσύνη**

**Διδάσκοντες:** Καθηγητής Γεώργιος Γιαννόπουλος

Στο μάθημα παρουσιάζεται ο προβληματισμός για την αναγνώριση κάποιας μορφής ηθικού (ίσως και νομικού) status σε μη βιολογικές οντότητες που προκύπτουν από τις εφαρμογές της τεχνητής νοημοσύνης, ιδίως στη ρομποτική. Το βασικό ερώτημα είναι εάν η αναγνώριση ηθικής ή νομικής υπόστασης συνδέεται υποχρεωτικά με την βιολογική ιδιοσυστασία ή εάν εξαρτάται από την φύση των λειτουργιών μιας (έμβιας ή μη) οντότητας, Εξετάζεται η νομική μεταχείριση μηχανών με προωθημένες δυνατότητες αυτοπρογραμματισμού και αντίδρασης σε εξωτερικά ερεθίσματα.

Πως τυποποιείται η σχέση τους με τον κατασκευαστή τους αλλά και τρίτους χρήστες των λειτουργιών τους; Η τεχνητή νοημοσύνη στη ρομποτική αποτελεί αφορμή για να διερευνηθούν θεμελιώδεις νομικές έννοιες όπως «πρόσωπο», «πράγμα», «δικαίωμα», «υποχρέωση», «ευθύνη» έναντι των σύγχρονων τεχνολογικών προκλήσεων.

**- Θέματα Φιλοσοφίας του Ιδιωτικού Δικαίου** (βλέπε Ειδίκευση Φιλοσοφία Δικαίου)

**- Θέματα Φιλοσοφίας του Δημοσίου Δικαίου** (βλέπε Ειδίκευση Φιλοσοφία Δικαίου)

**- Θέματα Ιδιωτικού/Δημοσίου Δικαίου στο Βυζάντιο** (βλέπε Ειδίκευση Ιστορία του Δικαίου)

**-Θέματα Ιδιωτικού/Δημοσίου Δικαίου στη Μεταβυζαντινή Περίοδο και στο Ελληνικό κράτος κατά τον 19ο αιώνα** (βλέπε Ειδίκευση Ιστορία του Δικαίου)

**-Εκκλησιαστικό Δίκαιο και Δικαστηριακή Πρακτική** (βλέπε Ειδίκευση Ιστορία του Δικαίου)

**-Διατοπικό Εκκλησιαστικό Δίκαιο** (βλέπε Ειδίκευση Ιστορία του Δικαίου)

**ΕΙΔΙΚΕΥΣΗ: «ΦΙΛΟΣΟΦΙΑ ΤΟΥ ΔΙΚΑΙΟΥ»**

**ΥΠΟΧΡΕΩΤΙΚΑ ΜΑΘΗΜΑΤΑ ΧΕΙΜΕΡΙΝΟΥ ΕΞΑΜΗΝΟΥ**

**- Θέματα Δικαϊκής Ηθικής**

**Διδάσκοντες:** Ομότιμος Καθηγητής Παύλος Σούρλας, Ομότιμος Καθηγητής Βασίλης Βουτσάκης, Καθηγητής Φίλιππος Βασιλόγιαννης, Επίκουρη Καθηγήτρια Άννα Μηλιώνη.

Εξετάζονται σε βάθος οι σχέσεις του δικαίου με την ηθική, καθώς και τα ηθικοί πολιτικά θεμέλια της έννομης τάξης, από την οπτική γωνία των βασικών ρευμάτων στην ηθική φιλοσοφία, με επίκεντρο τη σύγχρονη συζήτηση και τις κύριες προβληματικές της.

Διάγραμμα παραδόσεων:

- Εισαγωγή: ηθική και δίκαιο
- I. Αρεταϊκές θεωρίες, ωφελιμισμός και συνεπειοκρατία, δεοντοκρατία
- II. Ηθικός ρεαλισμός, ηθικός συσχετισμός
- III. Ορθό και αγαθό, διαδικαστικές θεωρίες
- IV. Έννοια και αντιλήψεις του δικαιώματος

**- Νομική Επιχειρηματολογία:**

**Διδάσκοντες:** Ομότιμος Καθηγητής Βασίλης Βουτσάκης, Καθηγητής Φίλιππος Βασιλόγιαννης, Επίκουρη Καθηγήτρια Άννα Μηλιώνη

Εξετάζονται σε βάθος οι θέσεις της παραδοσιακής διδασκαλίας περί ερμηνείας και εφαρμογής του δικαίου και οι δυσχέρειες στις οποίες αυτή προσκρούει. Εν συνεχεία εξετάζονται οι εναλλακτικές οδοί οι οποίες διανοίγονται στο φως νεότερων θεωριών.

Διάγραμμα παραδόσεων:

- Εισαγωγή: η μεθοδολογική πρόκληση των αντιθετικιστικών αντιλήψεων περί δικαίου
- I. Μορφές θετικισμού: οι μεθοδολογικές όψεις, οι διατάξεις του δικαίου, είδη θεμελίωσης
- II. Οι δυσχέρειες της, κατά την παραδοσιακή διδασκαλία, γραμματικής ερμηνείας, οι δυσχέρειες των, κατά την παραδοσιακή διδασκαλία, λοιπών μεθόδων (ιστορική, τεολογική και συστηματική)
- III. Λόγοι προς το πράττειν, επιχειρήματα, η περί επιχειρήματος διδασκαλία του Παντελή Μπασάκου, Επιχειρήματα αρχών – με έμφαση στο συνταγματικό δίκαιο
- IV. Οι, κατά την παραδοσιακή διδασκαλία, στιγμές της εφαρμογής του δικαίου, η πρόκληση της ενικότητας: αποφασιοκρατία και ιδιοκρατία, η πρόκληση της διαφοράς (Jacques Derrida), επιχειρήματα περί των εφαρμοστέων διατάξεων

**ΜΑΘΗΜΑΤΑ ΕΠΙΛΟΓΗΣ ΧΕΙΜΕΡΙΝΟΥ ΕΞΑΜΗΝΟΥ**

**-Νομική Πληροφορική (βλέπε Ειδίκευση Κοινωνιολογία , Επιστήμη & Τεχνολογία)**

**- Θέματα Ιδιωτικού /Δημοσίου Δικαίου στην Ελληνική Αρχαιότητα (βλέπε Ειδίκευση Ιστορία του Δικαίου)**

**- Θέματα Ιδιωτικού /Δημοσίου Δικαίου στη Ρώμη (βλέπε Ειδίκευση Ιστορία του Δικαίου)**

**-Κοινωνική θεωρία και δίκαιο (βλέπε Ειδίκευση Κοινωνιολογία , Επιστήμη & Τεχνολογία)**

**-Θέματα Κοινωνιολογίας του Δικαίου (βλέπε Ειδίκευση Κοινωνιολογία , Επιστήμη & Τεχνολογία)**

### **-Θεσμοί Αγγλοσαξονικού και Αμερικανικού Αστικού Δικαίου**

**Διδάσκοντες:** Καθηγήτρια Ευγενία Δακορώνια, Καθηγητής Γεώργιος Λέκκας, Αναπληρωτής Καθηγητής Γεώργιος Γεωργιάδης

Ειδικότερα εξετάζονται οι εξής ενότητες:

Η έννοια της αδικοπραξίας κατά το αμερικανικό δίκαιο (tort), η πολιτική δίκη με ενόρκους (jury trial), η αμέλεια ως αδικοπραξία: Το πρότυπο συμπεριφοράς (standard of conduct), ζητήματα απόδειξης (proof), η άμυνα και οι ενστάσεις του εναγομένου (defenses), η αντικειμενική ευθύνη στο αγγλοσαξονικό και αμερικανικό δίκαιο (strict liability), μέθοδοι υπολογισμού αποζημίωσης (compensation systems), η κυρωτική αποζημίωση (punitive damages), η παραβίαση της σύμβασης (breach of contract), το αντάλλαγμα (consideration), αδυναμία παροχής (impossibility and impracticability), ερμηνεία της σύμβασης, κατάχρηση/αποδυνάμωση του δικαιώματος (promissory estoppel)

### **-Διαμόρφωση και ερμηνεία συμβάσεων**

**Διδάσκοντες:** Καθηγητής Δημήτριος Λιάπης, Αναπληρωτής Καθηγητής Γιώργος Λαδογιάννης

Στο πλαίσιο της συναλλακτικής ζωής ο σύγχρονος νομικός καλείται συνεχώς να διαπραγματευθεί, να διαμορφώσει και να ερμηνεύσει συμβάσεις. Υπό το πρίσμα αυτό έχει την ανάγκη εργαλείων που θα τον βοηθήσουν κατά τον μετασχηματισμό των ικανοποιούμενων με την εκάστοτε σύμβαση συναλλακτικών αναγκών των συμβαλλομένων μερών σε ασφαλείς, κατανοητούς και λειτουργικούς συμβατικούς όρους. Περαιτέρω κατά την καθημερινή εφαρμογή καταρτισμένων συμβάσεων γεννάται επανειλημμένα η ανάγκη της αποσαφήνισης του νοήματος του περιεχομένου της συμφωνίας των συμβαλλομένων. Ενόψει αυτών των δεδομένων, η διδασκαλία του μαθήματος αποβλέπει στην καλλιέργεια των ικανοτήτων αφ' ενός της επιτυχημένης διαμόρφωσης λειτουργικών συμβάσεων και αφ' ετέρου της ερμηνευτικής κατανόησης ατελών συμβατικών ρυθμίσεων. Προς τούτο το μάθημα καλλιεργεί τον διάλογο και την κατανόηση της λειτουργίας των θεσμών του δικαίου των συμβάσεων, ενώ εμπλουτίζεται με εφαρμοσμένα παραδείγματα από πραγματικές υποθέσεις της εγχώριας και της διεθνούς συμβατικής εμπειρίας.

### **-Ανθρωπολογία του Δικαίου (βλέπε Ειδίκευση Ιστορία του Δικαίου)**

### **-Σύγκριση νομικών πολιτισμών**

**Διδάσκουσα:** Καθηγήτρια Ελένη Μουσταΐρα

Το κάθε δίκαιο αποτελεί έκφραση πολιτισμού και συνδέεται άμεσα με ένα συγκεκριμένο ιστορικό, κοινωνικό, πολιτικό, ψυχολογικό και οικονομικό πλαίσιο, άρα είναι μοναδικό και διαφορετικό από οποιοδήποτε άλλο. Στο πλαίσιο του μαθήματος αυτού, επιδιώκεται η εμβάθυνση σε θεωρητικούς προβληματισμούς των σύγχρονων προσεγγίσεων στη σύγκριση δικαίων αλλά και η έρευνα και μελέτη διαφόρων νομικών πολιτισμών όλου του κόσμου.

### **-Μορφές διαλόγου των εθνικών με τα Ευρωπαϊκά Δικαστήρια**

#### **Διδάσκων: Καθηγητής Βασίλειος Κονδύλης**

Μετά από ένα εισαγωγικό μάθημα με εννοιολογικές αποσαφηνίσεις, στο Πρώτο Μέρος, εξετάζονται οι μορφές άμεσης συνεργασίας και άμεσου διαλόγου των ευρωπαϊκών με τα εθνικά δικαστήρια, και πρωτίστως η διαδικασία της υποβολής προδικαστικού ερωτήματος στο ΔΕΕ. Στο Δεύτερο Μέρος, εξετάζονται οι μορφές εμμέσου διαλόγου των εθνικών δικαστών με τους Ευρωπαίους ομολόγους τους (ΔΕΕ και ΕΔΔΑ), με πρώτη και κύρια μορφή τον σεβασμό από τον εθνικό δικαστή της νομολογίας των Ευρωπαϊκών δικαστηρίων. Αναλύονται δε τα αποτελέσματα του εμμέσου αυτού διαλόγου στην εθνική έννομη τάξη, με έμφαση στην ελληνική έννομη τάξη.

### **-Διαπάλη νομιμότητας και κανονικότητας (βλέπε Ειδίκευση Ιστορία του Δικαίου)**

#### **-Συνταγματικό Δίκαιο Ι**

#### **Διδάσκοντες: Ομότιμος Καθηγητής Ιωάννης Δρόσος, Καθηγητής Σπυρίδων Βλαχόπουλος, Επίκουρη Καθηγήτρια Βασιλική Χρήστου**

Το μάθημα του Συνταγματικού Δικαίου διαρθρώνεται σε τρεις ενότητες. Στην πρώτη εξετάζονται ζητήματα γενικής συνταγματικής θεωρίας, στη δεύτερη επίκαιρα ζητήματα από το οργανωτικό μέρος του Συντάγματος και τη λειτουργία των κρατικών οργάνων και θεσμών και στην τρίτη θέματα ατομικών δικαιωμάτων. Ιδιαίτερη έμφαση δίδεται στη νομολογία και στη διεθνή και ευρωπαϊκή διάσταση των εξεταζόμενων ζητημάτων. Στο πρώτο εξάμηνο διδάσκεται η γενική συνταγματική θεωρία και μέρος του δεύτερου κύκλου μαθημάτων, ενώ στο δεύτερο εξάμηνο ολοκληρώνεται ο δεύτερος κύκλος μαθημάτων και οι παραδόσεις ολοκληρώνονται με τα ζητήματα των ατομικών δικαιωμάτων.

#### **-Γενικό Μέρος του Ποινικού Κώδικα**

#### **Διδάσκοντες: Καθηγητής Δημήτριος Κιούπης, Αναπληρώτρια Καθηγήτρια Αθανασία Διονυσοπούλου, Επίκουρος Καθηγητής Ι. Μοροζίνης**

Στόχος του μαθήματος είναι η ευρεία και εις βάθος κατανόηση θεμελιωδών αρχών και ρυθμίσεων του γενικού μέρους του ποινικού κώδικα. Αντικείμενο του μαθήματος είναι αφενός η ερμηνευτική προσέγγιση των διατάξεων του γενικού μέρους (ενδεικτικά: πράξη-άδικο-καταλογισμός-απόπειρα-συμμετοχή-συρροές), οι οποίες έχουν καταρχήν διδαχθεί στο προπτυχιακό επίπεδο, και αφετέρου η επεξεργασία άλλων διατάξεων (π.χ. επιμέτρηση ποινής, έγκληση, παραγραφή) με τις οποίες οι απόφοιτοι του προπτυχιακού προγράμματος είναι λιγότερο εξοικειωμένοι. Στο πλαίσιο του μαθήματος εντάσσονται ο διάλογος με τη νομολογία, η ανάδειξη σχετικών ρυθμίσεων σε άλλες έννομες τάξεις, ζητήματα διαχρονικού δικαίου και προτάσεις τροποποίησης των υφιστάμενων διατάξεων ή προσθήκης νέων.

#### **-Θεωρητική Εγκληματολογία**

#### **Διδάσκοντες: Αναπληρωτής Καθηγητής Γεώργιος Γιαννούλης, Επίκουρη Καθηγήτρια Αντωνία Ιόλη Τζαννετάκη, Επίκουρος Καθηγητής Κωνσταντίνος Πανάγος**

Το μάθημα πραγματεύεται τη διαχρονική εξέλιξη της εγκληματολογικής σκέψης μέσα από την ανάλυση των κυρίαρχων Σχολών και παραδειγμάτων που έχουν διαμορφωθεί διεθνώς. Στο πλαίσιο αυτό, εξετάζονται οι κατ' ιδίαν εγκληματολογικές θεωρίες. Επιπρόσθετα, αναλύονται επιστημολογικά ζητήματα αναφορικά με τη φύση και τη διάκριση των εγκληματολογικών κλάδων, όπως και η σύνδεση της θεωρητικής εγκληματολογίας με την εμπειρική έρευνα και την αντεγκληματική πολιτική. Οι εξεταζόμενες εγκληματολογικές θεωρίες διακρίνονται σε δύο κατηγορίες: α) αυτές που αναφέρονται στους παράγοντες που συμβάλλουν στην εκδήλωση εγκληματικής συμπεριφοράς και β) αυτές που αναφέρονται στην παραγωγή και εφαρμογή του ποινικού δικαίου. Επομένως, το μάθημα περιλαμβάνει τη θεωρητική ανάλυση τόσο της εγκληματογένεσης και όσο και της εγκληματοποίησης.

#### **-Θεωρία της Ποινής**

**Διδάσκοντες:** Αναπληρωτής Καθηγητής Γεώργιος Γιαννούλης, Επίκουρη Καθηγήτρια Αντωνία Ιόλη Τζαννετάκη, Επίκουρος Καθηγητής Κωνσταντίνος Πανάγος

Το μάθημα επικεντρώνεται στη διεπιστημονική (φιλοσοφική, νομική και εγκληματολογική) ανάλυση της ποινής. Στο πρώτο μέρος εξετάζονται η δικαιολογητική βάση των ποινικών κυρώσεων και τα πρότυπα ποινικής καταστολής με έμφαση στις κατευθύνσεις που παρέχουν αυτά στα πεδία της νομοθετικής απειλής και της δικαστικής επιμέτρησης της ποινής σε αφηρημένο επίπεδο (ανεξάρτητα από τις ιδιαιτερότητες της κάθε έννομης τάξης).

Στο δεύτερο μέρος του μαθήματος εξετάζονται η διαχρονική εξέλιξη του ελληνικού συστήματος των ποινικών κυρώσεων και οι επιμέρους θεσμοί που το απαρτίζουν σε συγκριτική θεώρηση με αλλοδαπές έννομες τάξεις. Στο πλαίσιο αυτό, αναλύονται (υπό το πρίσμα της ποινολογικής θεωρίας) οι προβλεπόμενες στερητικές της ελευθερίας και οι κοινοτικές ποινές στο ελληνικό δίκαιο, τα κριτήρια για την επιμέτρησή τους και ο θεσμός της υφ' όρον απόλυσης.

### **ΥΠΟΧΡΕΩΤΙΚΑ ΜΑΘΗΜΑΤΑ ΕΑΡΙΝΟΥ ΕΞΑΜΗΝΟΥ ΚΑΙ ΘΕΡΙΝΗΣ ΠΕΡΙΟΔΟΥ**

#### **- Θέματα Φιλοσοφίας του Ιδιωτικού Δικαίου**

**Διδάσκοντες:** Ομότιμος Καθηγητής Βασίλης Βουτσάκης, Καθηγητής Φίλιππος Βασιλόγιαννης, Επίκουρη Καθηγήτρια Άννα Μηλιώνη

Η οπτική γωνία του μαθήματος είναι φιλοσοφική και συγκριτική. Επίκεντρο των παραδόσεων είναι το ηθικό υπόβαθρο του ιδιωτικού δικαίου και οι σχέσεις του με τους άλλους βασικούς κλάδους του δικαίου, ιδίως του ποινικού και του διοικητικού δικαίου.

Διάγραμμα παραδόσεων:

- Φιλοσοφία του ιδιωτικού δικαίου,
- Μια κρίση προσανατολισμού της δογματικής του ιδιωτικού δικαίου
- Μη διανεμητική δικαιοσύνη

- Η ιδέα της έννομης τάξης ως σπονδυλωτού αφηγήματος
- Το σκάνδαλο της ατομικής ιδιοκτησίας
- Η πρόκληση του ελάχιστου κράτους
- Από τον Nozick στον Rawls
- Διανεμητική δικαιοσύνη: Μια θεωρία δικαιοσύνης

#### **- Θέματα Φιλοσοφίας του Δημοσίου Δικαίου**

**Διδάσκοντες:** Ομότιμος Καθηγητής Βασίλης Βουτσάκης, Καθηγητής Φίλιππος Βασιλόγιαννης, Επίκουρη Καθηγήτρια Άννα Μηλιώνη

Εξετάζονται σε βάθος οι διάφορες μορφές ηθικής και οι σχέσεις του δικαίου με αυτές, καθώς και τα σημεία ως προς τα οποία οι τελευταίες, για ηθικούς λόγους, δεν επικαλύπτονται με το δίκαιο.

Διάγραμμα παραδόσεων:

- Εισαγωγή: ορθό, αγαθό και δίκαιο
- I. Ρεαλισμός και ηθικοκρατία (Bernard Williams), Ηθική και ηθικοκρατία, Ηθική και πατερναλισμός
- II. Ηθική και ηθικοκρατία στον Καντ, Το δικαίωμα στο ηθικό λάθος, Το δικαίωμα στο δικαϊκό λάθος
- III. Οι ρόλοι του δικηγόρου
- IV. Ηθικοκρατία και αστικό δίκαιο, Ηθικοκρατία και δημόσιο δίκαιο, Ηθικοκρατία και ποινικό δίκαιο

#### **ΜΑΘΗΜΑΤΑ ΕΠΙΛΟΓΗΣ ΕΑΡΙΝΟΥ ΕΞΑΜΗΝΟΥ ΚΑΙ ΘΕΡΙΝΗΣ ΠΕΡΙΟΔΟΥ**

**- Θέματα Ιδιωτικού/Δημοσίου Δικαίου στο Βυζάντιο** (βλέπε Ειδίκευση Ιστορία του Δικαίου)

**-Θέματα Ιδιωτικού/Δημοσίου Δικαίου στη Μεταβυζαντινή Περίοδο και στο Ελληνικό κράτος κατά τον 19ο αιώνα** (βλέπε Ειδίκευση Ιστορία του Δικαίου)

**-Κοινωνία της Πληροφορίας και Δίκαιο** (βλέπε Ειδίκευση Κοινωνιολογία , Επιστήμη & Τεχνολογία)

**-Νομικός ρεαλισμός και Κριτική Νομική Θεωρία** (βλέπε Ειδίκευση Κοινωνιολογία , Επιστήμη & Τεχνολογία )

**-Κοινοδίκαιο (Common Law) και Αστικό Δίκαιο: Θεμελιώδεις αρχές**

**Διδάσκων:** Καθηγητής Φίλιππος Βασιλόγιαννης

Η οπτική γωνία του μαθήματος είναι φιλοσοφική, ιστορική και συγκριτική. Επίκεντρο των παραδόσεων είναι το ζήτημα του αν, πώς και κατά πόσον οι κλάδοι του κοινοδικαίου και του ηπειρωτικού αστικού δικαίου (ιδίως το εμπράγματο δίκαιο και το δίκαιο των συμβάσεων και των αδικοπραξιών), παρά τις διαφορές τους, διέπονται από κοινές θεμελιώδεις αρχές (μη διανεμητικής) δικαιοσύνης.

**-Δίκαιο και Τέχνη (βλέπε Ειδίκευση Ιστορία του Δικαίου)**

**-Ιστορία πολιτικών ιδεών -19ος αι. Εμβάθυνση στο Γερμανικό ιδεαλισμό**

**Διδάσκοντες: Επίκουρη Καθηγήτρια Βασιλική Χρήστου**

Στο μάθημα της Ιστορίας Πολιτικών Ιδεών θα παρουσιασθεί κυρίως ο 19ος αι. Μετά τη σύντομη παρουσίαση των βασικών ρευμάτων της πολιτικής φιλοσοφίας του 19ου αιώνα, θα γίνει εμβάθυνση στους φιλοσόφους Fichte, Hegel και Schelling. Το έργο και η θεωρία των φιλοσόφων αυτών θα εξετασθούν ως προς την ενασχόλησή τους με το κράτος, το δίκαιο και τις ελευθερίες. Ο γερμανικός ιδεαλισμός που έχει τις καταβολές του στον Ρουσό και ξεκινά από τον Καντ και περνά μέσα από τον Φίχτε, Χέγκελ και Μάρξ και φθάνει μέχρι τα ολοκληρωτικά δόγματα του εθνικοσοσιαλισμού, θα διαμορφώσει ένα είδος θετικής ελευθερίας, υπό την έννοια ότι υπάρχει ένα κράτος που αναγκάζει τους πολίτες να ζουν με ένα συγκεκριμένο τρόπο, ο οποίος οδηγεί στην ελευθερία.

**-Βιοηθική και Αστικό Δίκαιο**

**Διδάσκοντες: Ομότιμη Καθηγήτρια Δήμητρα Παπαδοπούλου, Καθηγητής Γεώργιος Λέκκας**

Τα ειδικότερα θέματα που αποτελούν αντικείμενο διδασκαλίας:

Εισαγωγή στο Αντικείμενο του μαθήματος – Η Σύμβαση του Συμβουλίου της Ευρώπης για την Προστασία των Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων και της Αξιοπρέπειας του Ατόμου σε σχέση με τις Εφαρμογές της Βιολογίας και της Ιατρικής: Σύμβαση για τα Ανθρώπινα Δικαιώματα και τη Βιοϊατρική (Σύμβαση του ΟΒΙΕΔΟ)

Πρόσωπο: Έναρξη και Λήξη της Ζωής – Ταυτότητα του Προσώπου (συμπεριλαμβανομένης της Ταυτότητας Φύλου) – Νομική Κατάσταση του Εμβρύου – Κλωνοποίηση – Διακοπή της Κύησης , Συναινέσεις: Η Συναινέση του Ασθενούς – Η Συναινέση του Ανήλικου Ασθενούς – Συναινέση & Ιατρικώς Υποβοηθούμενη Αναπαραγωγή – Η Συναινέση στις Μεταμοσχεύσεις – Συναινέση & Ευθανασία , Συγγένεια & Ιδιωτική Αυτονομία , Ιατρικώς Υποβοηθούμενη Αναπαραγωγή: Ανωνυμία του δότη γεννητικού υλικού – Πλεονάζον γεννητικό υλικό – Προγεννητικός & Προεμφυτευτικός έλεγχος – Wrongful Birth & Wrongful Life – «Παρένθετη Μητρότητα»/Ηθικοί Προβληματισμοί/Εμπειρικές Έρευνες, Μεταμοσχεύσεις ,Ευθανασία, Κλινικές Δοκιμές

**-Εθνική και ευρωπαϊκή προστασία των θεμελιωδών κοινωνικών Δικαιωμάτων**

**Διδάσκοντες: Καθηγητής Βασίλειος Κονδύλης, Επίκουρος Καθηγητής Νικόλαος Σημαντήρας**

Περιεχόμενο του μαθήματος θα αποτελέσουν τα πορίσματα πολυετούς έρευνας, η οποία βασίζεται σε μια ευρεία έννοια των κοινωνικών δικαιωμάτων και δεν περιορίζεται στα κοινωνικά δικαιώματα υπό την στενή του όρου έννοια που αντιστοιχεί εν πολλοίς στα κοινωνικά δικαιώματα, όπως τα ορίζει ο Jellinek στην γνωστή τριμερή του διάκριση, δηλαδή ως δικαιώματα του status positivus (αξιώσεις προς το Κράτος για παροχές). Στην εδώ χρησιμοποιούμενη ευρεία έννοια των κοινωνικών δικαιωμάτων, όπως αυτή διαπλάσθηκε και υπό την επήρεια του κοινοτικού δικαίου, εντάσσονται και οι λεγόμενες κοινωνικές ελευθερίες (όπως λ.χ. η ελευθερία της εκπαίδευσης, η συνδικαλιστική ελευθερία κ.ά.), όπως άλλωστε και η αρχή της ισότητας στις διάφορες εκφάνσεις της με την συναφή αρχή της απαγόρευσης των διακρίσεων.

Περαιτέρω η εξέταση των θεμελιωδών κοινωνικών δικαιωμάτων δεν περιορίζεται σε μια εξέτασή τους αποκομμένη από την λοιπή έννομη τάξη στην οποία κατοχυρώνονται. Τα θεμελιώδη κοινωνικά δικαιώματα διερευνώνται στο ευρύτερο θεσμικό πλαίσιο στο οποίο εντάσσονται, αυτό δηλαδή του συνταγματικού και του δημοσίου εν γένει δικαίου των Κρατών μελών και της Ευρωπαϊκής Ένωσης.

#### **-Νομική Μεθοδολογία και Ιδιωτικό Δίκαιο**

**Διδάσκοντες:** Αναπληρωτής Καθηγητής Ζαφείριος Τσολακίδης, Επίκουρος Καθηγητής Κωνσταντίνος Καραγιάννης

Στο μάθημα αυτό γίνεται εμβάθυνση σε θέματα όπως: το γράμμα ως αφετηρία και όριο της ερμηνείας, ιστορία και περιστάσεις θέσπισης του κανόνα, συστηματική διάρθρωση της έννομης τάξης, ιεράρχηση των κανόνων, το επιχείρημα του σκοπού του κανόνα, διάγνωση αρχών και εξειδίκευση γενικών ρητρών, πλήρωση των κενών του δικαίου, αξιολόγηση και στάθμιση γενικότερων συμφερόντων κατά την ερμηνευτική κρίση

#### **-Ερμηνεία των Νόμων και Δικαιοπραξιών**

**Διδάσκοντες:** Καθηγητής Γεώργιος Μεντής, Καθηγητής Κωνσταντίνος Χριστοδούλου, Αναπληρώτρια Καθηγήτρια Ιωάννα Κονδύλη, Αναπληρωτής Καθηγητής Γεώργιος Λαδογιάννης

Στις μεθόδους ερμηνείας των νόμων (με έμφαση στους κανόνες του αστικού δικαίου, χωρίς να αποκλείεται ο παραλληλισμός και η αντιπαραβολή με την ερμηνεία κανόνων δικαίου προερχομένων από άλλους κλάδους) καθώς και των δικαιοπραξιών, είναι αφιερωμένο το παρόν μάθημα. Οι μεταπτυχιακοί φοιτητές εμπεδώνουν βασικές γνώσεις της ερμηνευτικής και μεθοδολογίας του δικαίου που τους είναι ιδιαίτερα χρήσιμες τόσο για την άσκηση κάθε νομικού επαγγέλματος όσο και για την επιστημονική ενασχόληση με το δίκαιο.

#### **-Συνταγματικό Δίκαιο II**

**Διδάσκοντες:** Ομότιμος Καθηγητής Ιωάννης Δρόσος, Καθηγητής Σπυρίδων Βλαχόπουλος, Επίκουρη Καθηγήτρια Βασιλική Χρήστου

Το μάθημα του Συνταγματικού Δικαίου διαρθρώνεται σε τρεις ενότητες. Στην πρώτη εξετάζονται ζητήματα γενικής συνταγματικής θεωρίας, στη δεύτερη επίκαιρα ζητήματα από το οργανωτικό μέρος του Συντάγματος και τη λειτουργία των κρατικών οργάνων και θεσμών και στην τρίτη θέματα ατομικών δικαιωμάτων. Ιδιαίτερη έμφαση δίδεται στη νομολογία και στη διεθνή και ευρωπαϊκή διάσταση των εξεταζόμενων ζητημάτων.

#### **-Αντεγκληματική Πολιτική**

**Διδάσκοντες:** Αναπληρωτής Καθηγητής Γεώργιος Γιαννούλης, Επίκουρη Καθηγήτρια Αντωνία Ιόλη Τζαννετάκη Εντεταλμένος Διδάσκων Κωνσταντίνος Πανάγος

Το μάθημα εστιάζει στην πρόληψη και την καταστολή του εγκλήματος σε διεθνές και εθνικό επίπεδο. Ειδικότερα, αναλύονται το θεωρητικό και το αξιολογικό υπόβαθρο των σχετικών πολιτικών, τα εγχειρόμενα δικαιοκρατικά διλήμματα και η αποτελεσματικότητά τους με βάση τα πορίσματα εμπειρικών ερευνών.

### **- Μεθοδολογία της Εγκληματολογικής έρευνας**

**Διδάσκοντες:** Αναπληρωτής Καθηγητής Γεώργιος Γιαννούλης, Ιωάννα Τσιγκάνου Δ/ντρια Ερευνών ΕΚΚΕ, Εντεταλμένος Διδάσκων Κωνσταντίνος Πανάγος

Το μάθημα στοχεύει στην εξοικείωση των φοιτητών με τα κεντρικά θεωρητικά και μεθοδολογικά ζητήματα κατά την εκπόνηση και διενέργεια εγκληματολογικών ερευνών. Το αντικείμενο του μαθήματος καλύπτει την τήρηση και ανάλυση των επίσημων εγκληματολογικών στατιστικών σε διεθνές και εθνικό επίπεδο, τις βασικές μεθόδους και τεχνικές της εγκληματολογικής έρευνας και τα κατ' ιδίαν ερευνητικά εργαλεία μέσα από τη χρήση παραδειγμάτων εγκληματολογικών ερευνών. Στο πλαίσιο αυτό συνεξετάζονται βασικές όψεις της συναφούς φιλοσοφίας της επιστήμης, καθώς και η σχέση ανάμεσα στην εγκληματολογική θεωρία και τις κυρίαρχες ερευνητικές προσεγγίσεις.

### **ΓΡΑΜΜΑΤΕΙΑ Π.Μ.Σ.**

#### **Στοιχεία Επικοινωνίας:**

*Άρτεμις Τσιάννα*

Ταχυδρομική διεύθυνση: Ακαδημίας 45, Ημιώροφος, 10672, Αθήνα

Τηλέφωνο επικοινωνίας: 210 3688612

Email επικοινωνίας: [atsiana@law.uoa.gr](mailto:atsiana@law.uoa.gr)

Ιστοσελίδα ΠΜΣ: [www.law.uoa.gr](http://www.law.uoa.gr)

### **ΑΙΘΟΥΣΕΣ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑΣ – ΕΞΕΤΑΣΕΩΝ**



Η σχολή έχει στη διάθεσή της αμφιθέατρα/αίθουσες για τις παραδόσεις των μαθημάτων και εργαστήρια ηλεκτρονικών υπολογιστών για τη διδασκαλία εργαστηριακών μαθημάτων καθώς και βιβλιοθήκη.

Ειδικά για την υλοποίηση των ακαδημαϊκών δραστηριοτήτων του ΠΜΣ, οι αίθουσες διδασκαλίας είναι:

Μέγαρο Θεωρητικών Επιστημών (Μ.Θ.Ε.) Σίνα 3

Νομική Σχολή (Σόλωνος 57)

Νομική Σχολή (Ακαδημίας 45)

Εργαστήριο «Νομικής Πληροφορικής» (Ακαδημίας 47, 3<sup>ος</sup> όρ.)

Εργαστήριο «Φιλοσοφίας Δικαίου, Πολιτικής Φιλοσοφίας και Ηθικής» (Ακαδημίας 45, 2<sup>ος</sup> όρ.)

Όλα τα αμφιθέατρα και οι αίθουσες διαθέτουν σύγχρονο οπτικοακουστικό και υπολογιστικό εξοπλισμό, καθώς και υψίρρυθμη σύνδεση με το δίκτυο.

Οι μεταπτυχιακοί/ές φοιτητές/τριες για την πρόσβαση τους στην Νομική Σχολή μπορούν να χρησιμοποιούν τα Μ.Μ.Μ.

Πληροφορίες για τα δρομολόγια των συγκοινωνιών:

<https://www.oasa.gr>

<https://stasy.gr>

## ΕΡΓΑΣΤΗΡΙΑ

### ΕΡΓΑΣΤΗΡΙΟ ΦΙΛΟΣΟΦΙΑΣ ΔΙΚΑΙΟΥ, ΠΟΛΙΤΙΚΗΣ ΦΙΛΟΣΟΦΙΑΣ ΚΑΙ ΗΘΙΚΗΣ

Το «Εργαστήριο Φιλοσοφίας Δικαίου, Πολιτικής Φιλοσοφίας και Ηθικής», εξυπηρετεί τις διδακτικές και ερευνητικές ανάγκες στο ευρύτερο γνωστικό αντικείμενο της Φιλοσοφίας του Δικαίου.

Αναλυτικότερα το έργο και οι δραστηριότητες του περιλαμβάνουν την εκτέλεση ερευνητικών προγραμμάτων, τη διοργάνωση επιστημονικών διαλέξεων, ημερίδων, σεμιναρίων, θερινών μαθημάτων, συνεδρίων και άλλων επιστημονικών εκδηλώσεων, τη δημοσίευση ερευνών, τη συνεργασία με ελληνικά και αλλοδαπά ακαδημαϊκά ιδρύματα ή κέντρα ερευνών, διεθνείς οργανισμούς, δημόσιες υπηρεσίες και οργανισμούς, επιστημονικούς και κοινωνικούς φορείς της ημεδαπής και της αλλοδαπής καθώς και την ενίσχυση των μεταπτυχιακών φοιτητών και υποψήφιων διδασκόντων που ειδικεύονται στο γνωστικό αντικείμενο της Φιλοσοφίας του δικαίου.

Το «Εργαστήριο Φιλοσοφίας Δικαίου, Πολιτικής Φιλοσοφίας και Ηθικής» βρίσκεται στον 2<sup>ο</sup> όροφο του κτιρίου της οδού Ακαδημίας 45.

### ΕΡΓΑΣΤΗΡΙΟ ΝΟΜΙΚΗΣ ΠΛΗΡΟΦΟΡΙΚΗΣ

Το Εργαστήριο «Νομικής Πληροφορικής» (“Laboratory of Law and Informatics”, εν συντομία “LLI”), εξυπηρετεί τις εκπαιδευτικές και ερευνητικές ανάγκες, τόσο σε προπτυχιακό όσο και σε μεταπτυχιακό επίπεδο, στο ευρύτερο γνωστικό αντικείμενο του ουσιαστικού δικαίου της πληροφορικής και των εφαρμογών της πληροφορικής.

Το Εργαστήριο «Νομικής Πληροφορικής» βρίσκεται στον 3ο όροφο του κτιρίου της οδού Ακαδημίας 47. Στο χώρο αυτό οι φοιτητές/τριες με τη χρήση του αριθμού μητρώου τους και του προσωπικού κωδικού (PIN) που έχουν ορίσει κατά τη διαδικασία εγγραφής τους στις υπηρεσίες, επιτρέπεται να έχουν ελεύθερη πρόσβαση στο διαδίκτυο και σε επιλεγμένες ψηφιακές βιβλιοθήκες μέσω σειράς διαθέσιμων Η/Υ. Η βιβλιοθήκη λογισμικού περιλαμβάνει: Microsoft Office, MATLAB, POM-QM for Windows, Mathematica, Python, R, Weka, κ.ά.

Ιστοσελίδα: <http://lli.law.uoa.gr/>

### ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ ΤΗΣ ΝΟΜΙΚΗΣ ΣΧΟΛΗΣ



Διεύθυνση: Σόλωνος 104 και Μαυρομικήλη 17 Αθήνα, Τ.Κ. 10680

Τηλέφωνο: (+30) 210 368 8113, φάξ: 210 3688020

Η Βιβλιοθήκη της Νομικής Σχολής στεγάζεται στο κτήριο του Παλαιού Χημείου (Σόλωνος 104). Η ενιαία Βιβλιοθήκη δημιουργήθηκε το 2016 και αποτελεί μετεξέλιξη των Νομικών Φροντιστηρίων - Σπουδαστηρίων, τα οποία χρονολογούνται από την ίδρυση του Πανεπιστημίου Αθηνών και της Νομικής Σχολής (1837). Η συλλογή της συγκρίνεται επάξια με τις αντίστοιχες συλλογές μεγάλων πανεπιστημιακών βιβλιοθηκών του εξωτερικού και καλύπτει σε ελληνική και ξενόγλωσση βιβλιογραφία όλους τους κλάδους του Ηπειρωτικού και Αγγλοσαξονικού Δικαίου.

Διαθέτει πλούσιο ψηφιακό υλικό, αναπτύσσει τη δική της ψηφιακή νομική συλλογή και εξασφαλίζει πρόσβαση σε εθνικές και διεθνείς βάσεις νομικών δεδομένων. Είναι οργανωμένη και λειτουργεί κατά τα σύγχρονα πρότυπα ακαδημαϊκών βιβλιοθηκών, διαθέτει κατηρτισμένο

προσωπικό το οποίο οργανώνει τη συλλογή και εξυπηρετεί τις ανάγκες των χρηστών μέσω των τμημάτων διοικητικής και οικονομικής υποστήριξης, εξυπηρέτησης και δανεισμού, καθώς και του τμήματος προσκτήσεων και βιβλιοθηκονομικής επεξεργασίας. Η Βιβλιοθήκη καλύπτει τις ανάγκες και τις απαιτήσεις των μελών της Νομικής Σχολής καθώς και την ευρύτερη νομική κοινότητα, παρέχοντας ολοκληρωμένη πρόσβαση σε έγκαιρη και έγκυρη νομική πληροφόρηση. Επίσης, συμμετέχει και προωθεί τις ακαδημαϊκές δραστηριότητες των προπτυχιακών και μεταπτυχιακών προγραμμάτων υποστηρίζοντας τον εκπαιδευτικό, πολιτιστικό και ανθρωπιστικό ρόλο του ΕΚΠΑ. Καταλαμβάνει χώρους 1300 m<sup>2</sup> στο ισόγειο, τον πρώτο και το δεύτερο όροφο του κτηρίου του Παλαιού Χημείου (εικονική επίσκεψη και περιήγηση στο κανάλι της Βιβλιοθήκης στο You Tube <https://www.youtube.com/channel/UCA6v5nuKmlSHP-6VNUO-0iA>). Για τη διαζώσης εξυπηρέτηση διαθέτει στις εγκαταστάσεις της δύο αναγνωστήρια στο επίπεδο του δευτέρου ορόφου και ένα στο επίπεδο του πρώτου ορόφου, ενώ θέσεις μελέτης υπάρχουν και στο επίπεδο του ισόγειου όπου φιλοξενούνται οι συλλογές ταξιθετημένες ανά τομέα δικαίου. Ο συνολικός αριθμός των θέσεων εξυπηρέτησης σε όλα τα επίπεδα ανέρχονται στις 275. Σε περιόδους αυξημένης ζήτησης (περίοδος εξετάσεων) διατίθενται ως αναγνωστήρια και τα δυο Αμφιθέατρα του κτηρίου. Η βιβλιοθήκη διαθέτει επίσης wifi και υποδομές για χρήση προσωπικών Η/Υ. Επίσης διαθέτει 17 Η/Υ για το κοινό (σταθμούς αναζήτησης στον κατάλογο OPAC, πρόσβαση στο διαδίκτυο και συγγραφή εργασιών). Φιλοξενεί περίπου 100.000 τόμους βιβλίων η πλειοψηφία των οποίων χρονολογούνται από τις αρχές του 20ου αιώνα έως σήμερα ενώ διαθέτει και συλλογή σπανίων βιβλίων που χρονολογούνται από το 1600 περίπου. Η ανάπτυξη της συλλογής γίνεται σε συνεχή βάση από αγορές αλλά και δωρεές. Διαθέτει επίσης 1.000 περίπου τίτλους περιοδικών νομικού περιεχομένου σε έντυπη ή ηλεκτρονική μορφή τα περισσότερα εκ των οποίων διατίθενται πλέον ηλεκτρονικά μέσω των ελληνικών και ξενόγλωσσων συνδρομητικών βάσεων δεδομένων <http://law.lib.uoa.gr/ypiresies/baseis-nomikon-dedomenon.html>, που διασφαλίζονται από ποικίλες πηγές (κονδύλια της Βιβλιοθήκης, της Κοσμητείας και των ΠΜΣ της Νομικής Σχολής, μέσω της Κοινοπραξίας Ελληνικών Ακαδημαϊκών Βιβλιοθηκών). Η Βιβλιοθήκη βρίσκεται στη διαδικασία διαμόρφωσης χώρων και απόκτησης εξοπλισμού για σταθμούς εργασίας υποστήριξης Φοιτητών με Αναπηρίες (ΦμεΑ), ενώ βρίσκεται σε άμεση συνεργασία με τη Μονάδα προσβασιμότητα του ΕΚΠΑ.

Περισσότερες πληροφορίες στην επίσημη ιστοσελίδα τη Βιβλιοθήκης”

- [http://law.lib.uoa.gr/\(gre\)](http://law.lib.uoa.gr/(gre))
- <http://www-en.lib.uoa.gr/libraries/law.html>

Αλλά και στις σελίδες κοινωνικής δικτύωσης (Facebook και Instagram).

### Βιβλιοθήκη και Κέντρο Πληροφόρησης

Όλες οι ηλεκτρονικές πηγές και συναφείς ηλεκτρονικές υπηρεσίες, περιλαμβάνονται στην ιστοσελίδα της Βιβλιοθήκης και του Κέντρου Πληροφόρησης που φιλοξενείται και συντηρείται από το Υπολογιστικό Κέντρο Βιβλιοθηκών (ΥΚΒ) του ΕΚΠΑ. Αναλυτικότερα, οι ηλεκτρονικές υπηρεσίες που προσφέρονται είναι: πρόσβαση σε ηλεκτρονικές OnLine πηγές πληροφόρησης, ανοικτός δημόσιος κατάλογος ΟΡΑC, ηλεκτρονική έκδοση περιοδικών του ΕΚΠΑ, βιβλιογραφικές βάσεις δεδομένων, ενιαία πλατφόρμα ιδρυματικού αποθετηρίου/ψηφιακής βιβλιοθήκης "Πέργαμος", ειδικές ψηφιακές βιβλιοθήκες και συλλογές, θεματικές πύλες, παραγγελία άρθρων, δια δανεισμός βιβλίων, υπηρεσία "Ρωτήστε έναν Βιβλιοθηκονόμο".

### **ΥΠΟΔΟΜΕΣ ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟΥ**



#### Διδασκαλείο Ξένων γλωσσών

Το διδασκαλείο ξένων γλωσσών του ΕΚΠΑ είναι μια ανεξάρτητη και αυτοτελής ακαδημαϊκή μονάδα, η οποία παρέχει ανωτέρου επιπέδου διδασκαλία 25 ξένων γλωσσών. Οι φοιτητές/τριες του ΕΚΠΑ έχουν μειωμένα δίδακτρα.

#### Πολιτιστικός Όμιλος Φοιτητών

Ο ΠΟΦ είναι ένας χώρος συλλογικής έκφρασης και δημιουργίας. Οι φοιτητές/τριες έρχονται σε επαφή με έργα τέχνης και ενθαρρύνονται να δημιουργούν τα δικά τους καλλιτεχνικά έργα. Περιλαμβάνει 5 τομείς: μουσικό, θεατρικό, χορευτικό, κινηματογραφικό και φωτογραφικό.

#### Πανεπιστημιακό Γυμναστήριο-Κολυμβητήριο

Οι αθλητικές εγκαταστάσεις του ΕΚΠΑ βρίσκονται στην Πανεπιστημιούπολη. Αποτελούνται από ανοικτά γήπεδα, κλειστό γυμναστήριο και κολυμβητήριο. Πραγματοποιούνται ποικίλα προγράμματα και τμήματα άθλησης. Σε αυτές μπορούν να έχουν πρόσβαση και να τις χρησιμοποιήσουν και οι μεταπτυχιακοί/ές φοιτητές/τριες.

### Φοιτητική εστία

Η Φοιτητική εστία στεγάζει 1064 φοιτητές/τριες με κοινωνικά κριτήρια

<http://fepa.uoa.gr/prosbash.html>

### Τμήμα Σίτισης Φοιτητών

Το Πανεπιστήμιο παρέχει δωρεάν σίτιση στους μεταπτυχιακούς/ές φοιτητές/τριες. Για τις προϋποθέσεις και άλλα επί μέρους ζητήματα που σχετίζονται με τη σίτιση των φοιτητών, μπορείτε να αναφερθείτε στην Ιστοσελίδα της Πανεπιστημιακής Λέσχης:

[https://www.lesxi.uoa.gr/foititiki\\_merimna/tmima\\_sitisis\\_foititon/](https://www.lesxi.uoa.gr/foititiki_merimna/tmima_sitisis_foititon/)

### Υγειονομική υπηρεσία

Η υπηρεσία καλύπτει φοιτητές/τριες που δεν έχουν άλλη ιατροφαρμακευτική και νοσοκομειακή περίθαλψη

[https://www.lesxi.uoa.gr/foititiki\\_merimna/ygeionomiki\\_ypiresia/](https://www.lesxi.uoa.gr/foititiki_merimna/ygeionomiki_ypiresia/)

### Μονάδα ψυχοκοινωνικής παρέμβασης

Η μονάδα προσφέρει βοήθεια και υποστήριξη, αλλά και εκπαίδευση σε μηχανισμούς διαχείρισης δυσκολιών

<http://psychpar.lesxi.uoa.gr>

### Μονάδα υποστήριξης αλλοδαπών φοιτητών

Η μονάδα υποστηρίζει τους/τις αλλοδαπούς/ ές φοιτητές/τριες, πριν και μετά την άφιξή τους στη χώρα, σχετικά με θέματα διαδικασιών, ενεργειών και επικοινωνίας με άλλους φορείς του Δημοσίου

<https://issu-el.uoa.gr/>

## **ΠΑΡΕΧΟΜΕΝΕΣ ΥΠΗΡΕΣΙΕΣ ΜΕΤΑΠΤΥΧΙΑΚΩΝ ΦΟΙΤΗΤΩΝ**

### Ηλεκτρονική Τάξη

Η ηλεκτρονική τάξη e-class αποτελεί ένα ολοκληρωμένο σύστημα διαχείρισης ηλεκτρονικών μαθημάτων και υποστηρίζει την υπηρεσία ασύγχρονης τηλεκπαίδευσης στο ΕΚΠΑ χωρίς περιορισμούς και δεσμεύσεις. Η πρόσβαση στην υπηρεσία γίνεται με τη χρήση ενός απλού φυλλομετρητή (web-browser) χωρίς την απαίτηση εξειδικευμένων τεχνικών γνώσεων. Η ενσωμάτωση των μεθόδων ενισχυτικής τηλεκπαίδευσης στη μαθησιακή διαδικασία του ΕΚΠΑ υποστηρίζει και ενισχύει τη διδασκαλία και την πρόσβαση στη γνώση, παρέχοντας συνδυασμούς νέων μεθόδων για τη συμπλήρωση των παραδοσιακών τρόπων διδασκαλίας.

### Υπηρεσίες Ηλεκτρονικής Γραμματείας

Μέσω της υπηρεσίας Ηλεκτρονικής Γραμματείας η οποία βασίζεται στο Πληροφοριακό Σύστημα (UniTron), οι φοιτητές/τριες του ΠΜΣ «Δημόσιο Δίκαιο» έχουν πρόσβαση σε μια σειρά ηλεκτρονικών υπηρεσιών.

### Ακαδημαϊκή Ταυτότητα

Η παροχή της ακαδημαϊκής ταυτότητας ξεκίνησε το ακαδημαϊκό έτος 2011-2012 και υποστηρίζει πολλαπλές παροχές – προνόμια για όλα τα μέλη των ελληνικών ιδρυμάτων της τριτοβάθμιας εκπαίδευσης (φοιτητές/τριες των τριών κύκλων σπουδών, μόνιμοι, επισκέπτες και συμβασιούχοι διδάσκοντες, διοικητικό και τεχνικό προσωπικό), καθώς και τα μέλη ερευνητικών φορέων (ερευνητικό, διοικητικό και τεχνικό προσωπικό). Με την Ακαδημαϊκή ταυτότητα μπορεί να πιστοποιηθεί η ταυτότητα και η ιδιότητα του ατόμου, δίνεται πρόσβαση σε ακαδημαϊκές/ ερευνητικές υπηρεσίες, όπως η βιβλιοθήκη, η χρήση χώρων ελεγχόμενης στάθμευσης, κ.ά. και δίνεται η παροχή ειδικών εκπώσεων σε εισιτήρια όλων των μεταφορικών μέσων, σε εισιτήρια για πολιτιστικές εκδηλώσεις, μουσεία, εμπορικές εκθέσεις και άλλα.

<http://academicid.minedu.gov.gr/>

### Ψηφιακές Παροχές

Παρέχονται στους μεταπτυχιακούς φοιτητές/τριες οι εξής ηλεκτρονικές υπηρεσίες: Υπηρεσίες Ηλεκτρονικού Ταχυδρομείου (email), σύνδεση μέσω ασύρματου δικτύου (Wifi), ανάρτηση προσωπικών ιστοσελίδων εικονικό ιδιωτικό δίκτυο(VPN), δίκτυο αποφοίτων, ανοικτά ακαδημαϊκά μαθήματα, ακαδημαϊκές βιντεοδιαλέξεις, παρακολούθηση ζωντανών μεταδόσεων διαλέξεων, συμπλήρωση ηλεκτρονικών ερωτηματολογίων. (Για αναλυτική παρουσίαση των ψηφιακών παροχών -υπηρεσιών προς τους/τις φοιτητές/τριες του ΠΜΣ επισκεφθείτε την ηλεκτρονική σελίδα:

[https://www.uoa.gr/el/foitites/ilektronikes\\_ypiresies/psifiakes\\_paroches/](https://www.uoa.gr/el/foitites/ilektronikes_ypiresies/psifiakes_paroches/)

## **ΛΟΙΠΕΣ ΦΟΙΤΗΤΙΚΕΣ ΥΠΗΡΕΣΙΕΣ**

### Υποστήριξη Φοιτητών με Αναπηρία (ΦμεΑ)

Για τους/τις φοιτητές/τριες με αναπηρία και/ή με ειδικές εκπαιδευτικές ανάγκες, προβλέπονται ορισμένες διευκολύνσεις όπως:

Κατά την περίοδο διδασκαλίας να ενημερώνονται έγκαιρα από εντεταλμένο υπάλληλο των Γραμματειών των Τμημάτων για το Πρόγραμμα, το χρόνο και το χώρο των μαθημάτων και για

κάθε μεταβολή που έχει σχέση με τη φοιτητική τους κατάσταση.

Κατά την περίοδο των εξετάσεων να διαγωνίζονται σε χώρους προσβάσιμους, να συνοδεύονται, εάν χρειάζεται, στους χώρους των εξετάσεων από υπαλλήλους του ΕΚΠΑ ή από δικά τους πρόσωπα και να εξετάζονται με τους τρόπους που επιβάλλονται ανάλογα την περίπτωση.

Σε όλη τη διάρκεια του ακαδημαϊκού έτους να υπάρχει Καθηγητής, στον οποίο θα απευθύνονται για να συζητούν τα προβλήματά τους. Ο Καθηγητής εν συνεχεία θα μπορεί να μεσολαβεί στις Πανεπιστημιακές αρχές για την επίλυση των προβλημάτων αυτών.

Επιπροσθέτως για τους/τις Φοιτητές/τριες με Αναπηρία και ειδικές εκπαιδευτικές ανάγκες, λειτουργεί στο ΕΚΠΑ “Μονάδα Προσβασιμότητας Φοιτητών με Αναπηρία”, η οποία αποσκοπεί στο να διασφαλίσει στην πράξη την ισότιμη πρόσβαση στις ακαδημαϊκές σπουδές των φοιτητών με διαφορετικές ικανότητες και απαιτήσεις, μέσω της παροχής προσαρμογών στο περιβάλλον, υποστηρικτικών τεχνολογιών πληροφορικής, υπηρεσιών πρόσβασης, καθώς και συμβουλευτικών ψυχολογικών και εκπαιδευτικών.

#### Ακαδημαϊκός Σύμβουλος

Ο Ακαδημαϊκός Σύμβουλος καθοδηγεί και υποστηρίζει τους/τις φοιτητές/τριες στο ΠΜΣ παρέχοντας ποικίλες συμβουλές αναφορικά με το ΠΜΣ καθώς και την πιθανή περαιτέρω εξέλιξη των σπουδών του/της φοιτητή/τριας. Η υπηρεσία αυτή εντάσσεται στο πλαίσιο της ορθής εκπαιδευτικής διαδικασίας που διαμορφώνει τις κατάλληλες συνθήκες αποτελεσματικής μετάδοσης της γνώσης χωρίς όμως να παραμελεί την ανάγκη της επικοινωνίας και υποστήριξης για άλλα θέματα που πιθανόν να απασχολούν τους/τις φοιτητές/τριες .

#### Συνήγορος του Φοιτητή

Θεσμός με τις εξής αρμοδιότητες: την εξέταση αιτημάτων φοιτητών για προβλήματα που αντιμετωπίζουν με τις ακαδημαϊκές και διοικητικές υπηρεσίες και αναζήτηση λύσεων στα προβλήματα αυτά, τη διευκόλυνση των επαφών του/της φοιτητή/τριας με τα όργανα και τις υπηρεσίες διοίκησης, την εξέταση αναφορών-καταγγελιών των φοιτητών για παραβίαση διατάξεων και κανόνων της πανεπιστημιακής νομοθεσίας και δεοντολογίας, και την ενημέρωση των φοιτητών σχετικά με τα δικαιώματα και τις υποχρεώσεις τους ως μελών της Πανεπιστημιακής Κοινότητας.

#### Συμβουλευτικές Υπηρεσίες

Δίνεται στους/ις φοιτητές/τριες η δυνατότητα πρόσβασης σε συμβουλευτικές υπηρεσίες για θέματα επαγγελματικού προσανατολισμού και για αντιμετώπιση ψυχοκοινωνικών

προβλημάτων, μέσω των ειδικών μονάδων και δομών του Ιδρύματος. Ενδεικτικά αναφέρονται το Γραφείο Διασύνδεσης για θέματα Επαγγελματικού Προσανατολισμού, συμβουλευτικής σταδιοδρομίας και σύνδεσης με την Αγορά Εργασίας (επισκεφθείτε την ιστοσελίδα του Γραφείου Διασύνδεσης (<https://www.career.uoa.gr/ypiresies/> για περισσότερες πληροφορίες) και το Κέντρο Ψυχικής Υγιεινής Βύρωνα-Καισαριανής, η Μονάδα Ψυχοκοινωνικής Παρέμβασης και το Συμβουλευτικό Κέντρο Ομηλίκων (Στην ιστοσελίδα [https://www.uoa.gr/foitites/symboyleytikes\\_ypiresies](https://www.uoa.gr/foitites/symboyleytikes_ypiresies) οι σελίδες των συγκεκριμένων μονάδων και υπηρεσιών).